

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ

Un secol de istorie locală în imagini

BIBLIOTHECA MUZEI MARISIENSIS

SERIA ETHNOGRAPHICA NR. 3

2014

Fotograf **BÉLA** fényképész
KÖRTESI
TG.-MUREŞ, Str. Papiu Ilarian No. 5.

Fotograf **BÉLA**
KÖRTESI
TG.-MUREŞ

PHOTOGRAFISCHES ATTELIER
MUSCHALEK
KRNSTADT
PURZENEGASSE 27
FÉNYKÉPÉSZETI MŰTEREM
MUSCHALEK
BRASSÓ
KAPU UTÓCZA 27.
ATELIER FOTOGRAFIC
MUSCHALEK
BRASOV
STRADA PORTII 22.

FOTO FILM
TARNÁVENI
Reg. Ferdinand Nr. 47

FINNA ROZSA FÉNYKÉPÉSZ FELVEVŐ
SZÁMÁRÁN

PHOTOGR. ATTELIER
Johann Polder
SCHASSBURG
BAIERGASSE N°10

34,864
DIE PLATTE BLEIBT FÜR NACHBESTELLUNG
UND VERBORSTREIBUNG AUSGENOMMEN
TUMENÉZŐK ÉS FÉNYKÉPÉSZETI
FOTOGRAFIAK ÉS FÉNYKÉPÉSZETI
COMANDE URMARÉGIORACI DE PO
SI IN FORMAT. AARON

Silvia Klaua
iure táboros.
FOTOGRAF
CURTII REGALE
Emil Fischer
KONIGL. ROM.
HOFFPHOTOGRAPH
SIBIU
HERMANNSTADT
Vis-à-vis Hotel
„Römischer Kaiser“
Pentru Comanda ulterioara se plateaza ciregul No.
Die Platten bleiben für Nachbestellungen aufbewahrt.
Tulajdonos: Heiter Gg. Sz. Régen.

PHOTOGR.
ATELIER
WILHELM AUERLICH
HERMANNSTADT
HELTAUERGASSE 53
Die Originalplatte wird für Nachbestellung aufbewahrt.

Fotograf al Curtii Regale
Georg Heiter
Ujvári fényképész
Reghin Borsec

IK

Weinrich S.
FÉNYKÉPÉSZETI MŰTEREM
MAROS-VASARHELYI
SZÉCHÉNYI-TÉR 25 SZ.
MÉSZÁROS TÁRSULAT HÁZÁBAN.

ATELIER
PÜR
KÜNSTLERISCHE
FOTOGRAFIE
UND
MALEREI
HANS SAITZ
WIEN
IX. WÄHRINGERSTRASSE 26.
IM GARTEN.

Muschalek BRASS

Weinrich S. MAROS-VASARHELYI.

Foto Szabo Jun
SIGHISOARA

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ
BIBLIOTHECA MVSEI MARISIENSIS
SERIA ETHNOGRAPHICA, nr. 3

UN SECOL DE ISTORIE LOCALĂ ÎN IMAGINI

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ
Redactor responsabil: Soós Zoltán

BIBLIOTHECA MVSEI MARISIENSIS
SERIA ETHNOGRAPHICA, nr. 3

Colegiu redacțional: Angela Pop – redactor-șef
Livia Marc
Dr. Laura Pop
Dr. Dorel Marc

Grafică și design: Ana Alfianu
Traducere lb. engleză: Ileana Sandu
Traducere lb. maghiară: dr. Vajda Andras

© Muzeul Județean Mureș, Secția de Etnografie și Artă Populară, 2011 (ediția I)
© Muzeul Județean Mureș, Secția de Etnografie și Artă Populară, 2014 (ediția a II-a)

Album editat în cadrul proiectului: **UN SECOL DE ISTORIE LOCALĂ ÎN IMAGINI**
Proiect cultural finanțat de Administrația Fondului Cultural Național

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Un secol de istorie locală în imagini = Egy évszázad helytörténete
képekben = A century local history in pictures. -
Ed. a 2-a. - Cluj-Napoca : Mega, 2014
Bibliogr.
ISBN 978-606-543-523-0

39(498-35 Mureș)(084)

EDITURA MEGA
Cluj-Napoca | www.edituramega.ro

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ
BIBLIOTHECA MŰSEI MARISIENSIS
SERIA ETHNOGRAPHICA nr. 3

UN SECOL DE ISTORIE LOCALĂ ÎN IMAGINI
EGY ÉVSZÁZAD HELYTÖRTÉNETE KÉPEKBEN
A CENTURY OF LOCAL HISTORY IN PICTURES

Ediția a II-a

EDITURA MEGA | Cluj-Napoca | 2014

Cuvânt înainte

Proiectul cultural „Un secol de istorie locală în imagini”, finanțat de AFCN în anul 2011 și coordonat de grupul de etnologi ai Muzeului Județean Mureș, se înscrie în linia proiectelor de anvergură care anunță etnologia mileniului trei. Putem afirma că terenul etnologic astăzi, datorită absenței referențialului clasic – adică prezența nemijlocită a culturii rurale tradiționale – va fi abordat prin mijloace indirecte, interpuse, cum este cazul fotografiei care memorizează o parte din aceste foste realități.

Viitorul muzeelor de etnografie/etnologie din România, ca preocupare majoră, va fi reprezentat de constituirea de colecții documentare audio-vizuale ca martori autentici utilizați în interpretarea lumii rurale. Devine, astfel, un proiect-pilot ale cărui rezultate concrete și analize aprofundate pot fi reluate și multiplicare și de alte grupuri de etnologi.

Desigur, alte calități ale proiectului, implicarea comunităților locale, interesul mass-mediei și al școlii, concursul inițiat și dus la bun sfârșit, materialul scris și iconografic exemplificator, vin să califice acest proiect drept unul național, important ca deschidere metodologică și implicit științifică în câmpul științelor etnologice.

Dr. Ligia Fulga

Előszó

Az Egy évszázad helytörténete képekben című, 2011-ben a Nemzeti Kulturális Alap Hivatala által támogatott és a Maros Megyei Múzeum néprajzos csoportja által koordinált kulturális program a 3. évezred etnológiáját hirdető nagyszabású projektek sorába tartozik. Elmondhatjuk, hogy a mai etnológiai terep a klasszikus referenciák – azaz a hagyományos falusi kultúra közvetlen jelenléte – hiánya miatt indirekt, köztes módon válik megközelíthetővé, úgy, ahogyan az elmúlt valóság egy darabját megörökítő fénykép esetében is történik.

A romániai néprajzi/etnológiai múzeumok jövőjében a fő foglalatosságot a falusi világ értelmezésének hiteles tanúit jelentő audiovizuális adattárak kialakítása jelenti majd. Így ez a jelen projekt modell jellegűvé válik, melynek konkrét eredményeit és elmélyült elemzéseit más néprajzos csoportok is felhasználhatják.

Természetesen a projekt egyéb kvalitásai – a helyi közösségek bevonása a projektbe, a média és az iskolák érdeklődése, a sikeresen lebonyolított verseny, a szemléltető írott és képanyag – szintén az országos jelleget támasztják alá, valamint a metodológiai, ideértve az elméleti nyitás fontosságát is, az etnológiatudomány terén.

Dr. Ligia Fulga

Foreword

A "Century of Local History in Pictures", a project funded by the National Cultural Fund Administration in 2011 and conducted by a group of ethnologists of Mureș County Museum is one of the main projects announcing the third Millennium in point of ethnology. We can assert that currently, due to lack of classical points of reference – namely the direct presence of traditional rural culture – the ethnological field research must be approached through indirect, interposed methods, as for instance, through photos that represent fragments of old time reality.

The future major concern of the ethnography/ethnology museums in Romania will be the creation of audio-visual documentary collections as authentic witnesses used in interpreting the rural world. Therefore, our project becomes a pilot-project, whose tangible results and detailed analysis can be approached and replicated by other groups of ethnologists.

Local community involvement, the fact that the project raised the interest of the media and of school, the competition initiated and carried out, eloquent written and iconographic material are also merits of the project that qualify it as an important one on a national level, thanks to methodological and, hence, scientific openness, in the field of ethnological sciences.

Ligia Fulga, PhD

Argument

Urmând cercetările etnografice realizate în ultimii ani de către Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Târgu-Mureș, unul din obiectivele prioritare ale muzeului a fost constituirea unei arhive de fotografii – document, prin recuperarea acestora direct din teren, în principal din comunitățile rurale. Unul din proiectele de anvergură ce a urmărit acest obiectiv a fost programul *Fotoetnografica*, program de cercetare și valorificare a patrimoniului material și imaterial reprezentat de fotografia de familie, finalizat cu constituirea unei arhive digitale de fotografie veche de familie. Proiectul *Un secol de istorie locală în imagini*, având în această etapă concursul Bibliotecii Județene Mureș prin filialele comunale din Deda, Vătava, Hodac, Gurghiu, Saschiz, Albești, Adamuș, Bibliotecii Municipale « George Sbarcea », Toplița, Jud. Harghita, Centrului Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș, Asociației Moșteniri Mureșene Reghin, Muzeului Municipal Mediaș, jud. Sibiu și SC. Romghid SRL, Târgu-Mureș, ne-a dat posibilitatea de a reconsidera acest obiectiv prioritar de recuperare, arhivare prin digitalizare și valorificare a unui patrimoniu cultural reprezentat de fotografii din arhive personale, cu certă valoare de documente etnografice și istorii legate de aceste documente deținute de comunități locale din județul Mureș. Prin acest obiectiv general, am urmărit nu doar tezaurizarea datelor și analiza fotografiilor-document, ci și conturarea identităților locale, printr-o dinamica a configurării și reconfigurării lor, restituirea prin fotografii a unei istorii locale de un secol precum și implicarea, responsabilizarea comunității în raport cu trecutul, prin demersuri de menținere, revitalizare și transmitere a valorilor patrimoniului material și imaterial local.

Pentru colectarea imaginilor etnografice și a fișelor document, derularea proiectului a fost realizată prin concursul *Fotoetnografica* aplicat în comunitățile amintite prin intermediul bibliotecilor comunale, prin concursul lansat pe internet iar cercetarea etnografică directă de teren a urmărit culegeri de informații, mărturii vizuale, fotografii, privind modul de viață în trecut și în prezent, realizarea unor interviuri, scanări fotografice și de documente dar și prelucrarea informațiilor culese. Implicarea comunităților locale prin intermediul bibliotecilor, școlilor a dus la un număr de 350 de participanți implicați direct în activitățile propuse de acest program cultural, fiind recuperate și selectate un număr de 3382 de fotografii de familie dar și adunarea unor informații importante legate de diversele manifestări istorico-etnografice ale comunităților rurale implicate, consemnate în 2500 fișe-document pentru cunoașterea specificului acestor comunități rurale.

Modul de derulare al proiectului a presupus și antrenarea tinerilor alături de comunitățile locale în concursul care i-a motivat, stimulându-i în acest cadru concurențial pentru cunoașterea etnografiei și istoriei locale. Identificarea unor fotografii expresive și reprezentative din mediul familiei contribuie la o posibilă reconstituire prin rememorare vizuală a unor momente sau evenimente apreciate ca importante în ciclul vieții omului, familiei sau vieții satului, dezvoltându-le tinerilor interesul pentru cunoașterea adecvată și comparativă a propriului sat cu universul culturii tradiționale a satelor din zone etnografice diferite.

Caracterul inovativ al programului este dat de această provocare a implicării și participării locuitorilor alături de specialiștii muzeului la reconfigurarea trecutului lor, fotografia fiind percepută ca o oglindă în care se „citesc” momente, instantanee ale vieții individului, familiei și satului traditional. Inovativ este și modul în care recursul la memoria individuală și colectivă va duce la o recuperare a istoriei prin completarea „petelor albe” din cunoașterea trecutului prin participarea locuitorilor, cu „probele” deținute, dar neamplasate pe „harta” care să recompună bucată cu bucată configurarea trecutului lor, văzut integrat la scara comunității satului. Contactele stabilite între participanții la proiect vor constitui premisa cunoașterii, apropierii interumane între colectivități sociale, văzuți cu toții ca moștenitori ai unor tradiții sătești.

Arhiva constituită în cadrul proiectului va fi încontinuu completată și întregită de documente fotografice, documente scrise legate de acestea, recuperate atât prin concursuri lansate în comunitățile urbane sau rurale, în colaborare cu autoritățile locale, școli, biblioteci etc cât și prin cercetare de teren directă realizată de către specialiștii muzeului.

Prin programele culturale ce se vor derula în viitor de către muzeu urmărim reconstituirea prin imagini atât a hărții etnoculturale a județului Mureș, cât și a regiunilor etnografice din arealul de cercetare a muzeului mureșean, ce depășesc aria județului Mureș, în județele Harghita, Sibiu, Cluj, Brașov, Alba; proiectul *Un secol de istorie locală în imagini* se poate constitui astfel într-un proiect pilot în vederea realizării acestui obiectiv, o cercetare modernă de antropologie vizuală care poate fi aplicată în orice regiune etnografică din România de către instituțiile interesate. În acest fel, spațiul de investigare poate să fie mărit, configurându-se o arie de investigare regională, istoria fotografiilor determinând o sumă de istorii particulare, conturându-se astfel un segment semnificativ din istoria locală a ultimului veac.

Finanțarea acestui proiect de către Administrația Fondului Cultural Național, a dat șansa afirmării acestui proiect de a recupera un patrimoniu existent încă în sertarele bunicilor, în memoria colectivă, demersuri încadrate în ceea ce generic numim *etnologia de urgență*.

Spațiul restrâns al acestei lucrări a determinat o selecție dificilă, secvențială, după criterii relative și diferite ce pot părea uneori subiective, dar nu arbitrare; nobila zestre redescoperită în sertarele sau tablourile bunicilor este desigur cu mult mai mare decât poate cuprinde o carte-album între coperțile sale. Ea ne obligă la o implicare mai responsabilă în recuperarea acestor nestemate ale culturii și civilizației tradiționale transilvane – crâmpes de modele demne de urmat într-o lume aflată în bulversarea proceselor globale actuale. Fondul documentar constituit, deosebit de valoros din punct de vedere științific, va reprezenta o bază de date absolut necesară continuării cercetării și aprofundării cunoașterii universului lumii satelor de odinioară.

Angela Pop

Fotografia etnografică – martor și argument în analiza antropologică a imaginilor

Atât individul, cât și comunitatea tradițională a satului, au avut ca preocupare constantă auto-reprezentarea, vizualizarea existenței și folosirea imaginilor ca mijloace probatorii de manifestare a existenței lor culturale sau sociale. Fiecare comunitate are o „narativitate” proprie prin care își „citește” propriile mesaje. O categorie deosebit de importantă a acestora o reprezintă „povestea” fotografiei.

Analizarea manifestărilor vizuale ale unei culturi presupune înțelegerea asociativității distincte a imaginilor și a semnificațiilor în funcție de spațiul cultural sau artistic în care aceste simboluri sunt produse. Simbolurile vizuale sunt reprezentate într-o varietate de forme, de la peisagistică și gesturi la artefacte dezvoltate de indivizi pentru a face mai inteligibil sau cognoscibil mediul în care trăiesc.

Colectarea unor fotografii care să releve universul mirific al lumii rurale în cazul de față și urmărirea de imagini împreună cu subiecții sau mai ales cu urmașii acestora, constituie un alt tip de metodă prin care, se poate realiza o descriere etnografică a comportamentului sau a relațiilor sociale din lumea satului tradițional.

Și în realizarea acestui album selectiv, s-a pus întrebarea tuturor teoriilor culturii vizuale și anume: cum putem să cunoaștem propria noastră cultură (sau o altă cultură) prin analizarea expresiilor vizibile ale acesteia?

În acest demers s-a pornit de la observația că culturile transmit „semnale” vizuale, prin intermediul unor scheme și construcții manifestate în imagine, pe care analistul le decodifică (cf. Doru Pop). Tehnica mai des utilizată, tehnica fotografică, răspunde cel mai bine efortului modernist al „capturării” unei realități, care devine memorie individuală sau colectivă.

Tododată, pornindu-se de la ideea de a utiliza fotografia pentru a crea o bază de cercetare, se are în vedere punerea în practică a dublei dimensiuni a vizibilului; pe de o parte materialele vizuale se constituie în obiect al comentariului științific (concretizat prin limbaj) și, pe de altă parte, obiectele vizibile devin sursă de informare, obiecte expoziționale, în urma achiziționării, conservării și valorificării lor.

Analiza fotografiei etnografice mai implică totodată un efort interpretativ de explicitare a gesturilor, ritualurilor, ceremoniilor, structurilor culturii materiale și imateriale, a oricărui mijloc de producere a sensului prin imagini, presupunând o lectură a formelor simbolice aplicate în plan cultural. Decodificarea consemnărilor vizuale ale experiențelor umane prin analiza antropologică a imaginilor este strâns legată de proiecția pe care aceste fotografii, imagini, sau picturi o exercită asupra contextului din care provin.

Albumul de fotografie etnografică este înainte de toate o sinteză a unor mesaje care vin dintr-o lume aproape apusă, care își prelungește însă existența dincolo de vreme și de vremuri prin instantanee surprinse cu măiestrie artistică de maeștrii fotografi, „ciparii” orașelor care au cutreierat satele sau la studiourile cărora țăranii pășeau cu emoție pentru a intra într-un alt fel de „veșnicie”. Ei se pozau cu convingerea că fotografierea lăsa în urma ei nu doar o amintire ci o adevărată moștenire a unor generații izvoditoare și purtătoare de tradiție.

Selectarea și gruparea fotografiilor cu tematică etnografică într-un album, alcătuiește defapt o antologie a destinelor individuale sau colective, imagini de sine și imaginar colectiv în satul transilvănean – mureșean, în special – de mai bine de un secol.

Albumul fotografic, dincolo de valoarea documentară imagistică, concentrează, reprezintă și o experiență afectivă deosebită, emoția declanșată de percepția imaginilor cu chipuri, familii, port popular de sărbătoare, obiceiuri, ocupații, copilărie, armată sau război – toate acestea, introducându-ne în atmosfera satului de odinioară; sunt file care derulează rând pe rând clipe de bucurie din ciclul vieții de familie, dar și de restriște, ipostaze ale manifestării demnității umane, dar și vitregiile, ororile, nesiguranța, refugierile și răvășirile stării de război în Ardealul încercat de istorie.

Fiind în primul rând un gest de restituire imagistică a circa un secol de istorie locală a localităților implicate în proiect, albumul dezvoltă în fața privitorului o readucere aminte a unei lumi apuse, cu norme de viață, moralitate, cutume tradiționale, gesturi, din păcate cele mai multe definitiv pierdute.

Din perspectiva conceperii și tehnoredactării, în finalul întâmpinării albumului propriu-zis, reamintim că selecția de fotografii a căutat să îndeplinească pe de o parte, cerințele minime ale reprezentativității documentar-științifice a fotografiei etnografice sau etnologice, urmărind în primul rând prin ordonarea lor satisfacerea minimă a criteriilor tematice consacrate în domeniu; apoi, pe de altă parte, selecția a mai ținut seama de criteriul cronologic, evenimential – acolo unde au putut fi datate imaginile – succesiunea fotografiilor și fotografierii constituindu-se de fapt într-un demers monografic imagistic diacronic al evoluției și reprezentării culturii, civilizației tradiționale; așadar, unele datări ale fotografiilor trebuie privite cu anumite rezerve acolo unde, neavând la îndemână suficiente indicii de datare, am luat ca referință (și trebuie analizate în continuare cu destulă circumspecție) adnotările de pe verso-urile unor fotografii sau mărturiile urmașilor celor imortalizați, ele însele putând fi tributare subiectivismului și supuse relativismului memoriei individuale sau colective. Alteori, s-a urmărit criteriul estetic, artistic al reprezentării dar mai ales emoția puternică indusă de transpunerea empatică, sensibilă, în situația de fapt a personajelor provenite din universul familiei, al lumii satului, al războiului, refugiului, străinătății sau înstrăinării.

Conștienți fiind de limitele acestui demers editorial, sperăm că acestea în economia lucrării de față nu vor diminua prea mult încercările sincere ale participanților la proiect, de a oferi celor interesați argumente în plus în favoarea convingerii că uneori, dacă cuvintele sunt prea sărace în semnificații, imaginile pot compensa în mod necesar lipsa de informație asupra trăirilor interiorizate ale țaranului simplu dar demn, locuitor al satului de altă dată, că alteori expresia chipurilor și împrejurărilor reprezentate imagistic poate avea o încărcătură semiotică mult mai mare decât slovele rostite sau scrise. Ceea ce contează cu adevărat prin tipărirea acestui album este faptul că rămâne arhiva documentară digitalizată, obiectivă (și subiectivă), constituită prin implicarea și conștientizarea membrilor comunităților, bază de date de la care se pot configura noi cercetări în viitor.

Dr. Dorel Marc

Érvelés

Ha a marosvásárhelyi Néprajzi és Népművészeti Múzeumnál az utóbbi években végzett kutatásokat nézzük, elmondhatjuk, hogy az intézmény egyik fő célkitűzése egy, elsősorban a vidéki közösségeket megcélzó gyűjtőmunka révén kialakítandó, dokumentumértékű fényképeket tartalmazó digitális archívum létrehozása volt. E célkitűzés keretében valósult meg a *Fotoetnografica* című kutatási program, amely az anyagi és szellemi kultúrának a családi fényképeken keresztül történő kutatását és hasznosítását célozta meg, és melynek során olyan digitális adattár jött létre, amely számos régi családi fényképet foglal magában.

Az *Egy évszázad helytörténete képekben* elnevezésű kulturális program, melynek keretében a Maros Megyei Könyvtárral és helyi kirendeltségeivel (Déda, Felsőrépa, Görgényhodák, Szászkezd, Fehéregyháza és Ádámos), valamint a Hargita Megyei Könyvtár maroshévízi kirendeltsége, a „George Sbarcea” Muncípiumi Könyvtár, a Hagyományos Kultúra Megőrzésének és Terjesztésének Maros Megyei Központja, a szászrégeni Maros Megyei Kulturális Örökség Egyesülete, A Medgyesi Muncípiumi Múzeum, Szeben megye és a marosvásárhelyi SC. Romghid SRL.–vel való együttműködés, lehetőséget adott arra, hogy újragondoljuk ezt a projektet. Célja a kiemelt néprajzi értékekkel rendelkező, saját birtokban fellelhető fényképek által őrzött kulturális örökség digitalizálás útján történő archiválása és hasznosítása, valamint a Maros megyei helyi közösségek által birtokolt képi dokumentumokhoz tartozó történetek összegyűjtése.

A keretcélok megvalósítása során nemcsak az adatok mentését és a dokumentumértékű fényképek elemzését szeretnénk elvégezni, hanem a helyi önazonosság állandó (újja)termelődésének és dinamizmusának körvonalazását, a helyi események felidézését a fényképekkel, valamint a helyi közösség múlt iránti, az anyagi és szellemi örökség fenntartására, újjáélesztésére és továbbadására vonatkozó felelősségérzetének alakítását is.

A néprajzi értékkel bíró fényképek és a hozzájuk kapcsolódó adatok gyűjtése érdekében *Fotoetnografica* elnevezésű versenyt indítottunk a helyi közösségek számára. A gyűjtés a falusi könyvtárak segítségével és az online meghirdetett verseny révén zajlott, míg a tulajdonképpeni néprajzi terepkutatás során a múltbeli és jelenkori életmódról szóló információk, anyagok, fényképek gyűjtése, interjúk készítése, a régi fényképek és dokumentumok digitalizálása, valamint a gyűjtött anyag feldolgozása zajlott. A helyi könyvtárak és iskolák révén az ottani közösség is bekapcsolódott, melynek köszönhetően a projekt keretében szervezett tevékenységeken összesen 350 személy vett részt, 3382 családi fénykép gyűlt össze és ezenkívül 2500 különböző eseményre vonatkozó, történelmi-néprajzi adatot tartalmazó adatlap készült el, melyek hozzásegítenek a helyi közösségek jobb megismeréséhez.

A projekt keretében szervezett versenybe a helyi közösség mellett a fiatalokat is bevontuk, ami motiválta őket és arra sarkallta, hogy a helyi néprajzi és történelmi vonatkozásokat jobban megismerjék. A családi környezetben levő, kifejező és reprezentatív fényképek azonosítása, a vizuális emlékezés által az emberi életciklus vagy a falu életének

kiemelt momentumai és eseményei rekonstrukciójának elkészítése hozzájárult ahhoz, hogy a fiatalok saját településük népi kultúráját más néprajzi tájak hagyományos kultúrájával is összehasonlíthassák, megismerhessék.

A program innovatív jellege abból adódik, hogy a helyi lakosság aktívan részt vett a múzeumi szakemberek mellett a saját múltjának felépítésében, ahol a fénykép olyan tükörként értelmezhető, amelyben láthatók az egyén, a család és a település életéből vett pillanatképek. Innovatívnak számít a mód, ahogy a történelem az egyéni és kollektív memóriára alapozva visszaidézhetővé válik és a helyi közösségek által birtokolt tudás révén eltűnnek a múlt „fehér foltjai”. A projektben résztvevők között a gyűjtés során kialakult kapcsolatok hozzájárulnak a közösségi élet jobbá tételéhez, tudatosításul bennük, hogy ugyanazon népi hagyományok örökösei.

A létrejött archívum folyamatosan bővülni fog, kiegészül további fényképekkel és a hozzájuk kapcsolódó írott dokumentumokkal, vidéken és városon egyaránt, mind a helyi könyvtárak és iskolák közreműködésével szervezett versenykiírások, mind a múzeum szakemberei által végzett terepkutatás révén.

A múzeum által tervezett jövőbeli programok célja Maros megye, valamint a Maros Megyei Múzeum kutatási területéhez tartozó, megyén kívüli (Hargita, Szeben, Kolozs, Brassó és Fehér megyei) néprajzi tájegységek etnokulturális térképének fényképek segítségével történő megszerkesztése. Ezáltal az *Egy évszázad helytörténete képekben* nevű projekt olyan modellértékű kezdeményezés, modern vizuális antropológiai kutatás lehet, amelyet más, hasonló profillal rendelkező intézmények is alkalmazhatnak Románia bármely néprajzi térségében. Így kibővíülhet, regionálissá válhat a kutatási terület, ahol a fényképek személyes emlékeket idézhetnek fel, mely révén az utóbbi évszázad helytörténetének egy jelentős szelete lesz körvonalazható.

A Nemzeti Kulturális Alap Hivatala által támogatott programunk lehetőséget adott arra, hogy a még nagyanyáink fiókjában meglapuló, meglevő, a kollektív memóriában tárolt örökséget visszanyerjük; ezt a gyakorlatot nagy általánosságban a *megmentő etnológiának* nevezhetünk.

A terjedelmi korlátok különösen megnehezítették a válogatást, mely különböző relatív, olykor szubjektívnek tűnő, de mégsem önkényes kritériumok alapján történt. A nagyszülők fiókjában rejtegetett darabok vagy képeiken megjelenő örökség minden bizonnyal sokkal értékesebb, mint amit ez a könyvalbum magába foglalhat. Ez arra kötelez bennünket, hogy felelősségteljes módon vegyünk részt az erdélyi hagyományos kultúra és civilizáció értékeinek visszahódításában, melyek a jelenlegi, globalizálódó világ kusza kavalkádjában követhető modellek lehetnek. A létrejött adattár tudományos szempontból is értékes és nélkülözhetetlen a régmúlt falvainak világát vizsgáló és megismerést megalapozó kutatói tevékenység folytatásához.

Angela Pop

A néprajzi témájú fényképek – tanúság és érvelési eszköz a képek antropológiai elemzésében

Mind az egyén, mind a falvak hagyományos közössége esetében jellemző egy állandó önreprezentációs törekvés, a lét vizualizációja és a fényképek használata kulturális és szociális létük bizonyítására. Minden közösségnek van egy saját narratív modellje, mellyel történeteit olvassa, értelmezi. Ezeknek egy igen fontos csoportját a képi narratívumok képezik.

Egy kultúra képi megnyilvánulásának elemzése azt feltételezi, hogy megértsük a képek és a jelentések elkülönülő összetársíthatóságát, attól a kulturális vagy művészi környezettől függően, ahol ezek a szimbólumok megjelenítődtek. A vizuális szimbólumok változatos formában jelennek meg, a tájbelitől a gesztusig, valamint az emberek által alkotott műtárgyig, melynek célja az, hogy az életterük értelmezhető és megismerhető legyen.

A vidék csodálatos világát bemutató fényképek gyűjtése, ezeknek a képeken szereplő személyekkel, de még inkább leszármazottaikkal együtt történő áttekintése egy másik módszer arra, hogy a hagyományos vidéki életformát és szociális hálójának néprajzi leírását elvégezzük.

Ennek az albumnak az elkészítése esetében is felmerült a képi kultúraelmélet alapkérdése: hogyan ismerhető meg a saját (vagy egy másik) kultúra képi megnyilvánulásának elemzésével?

Abból a megállapításból indultunk ki, hogy a kultúrák vizuális jeleket közvetítenek a képekben megnyilvánuló sémák és építmények révén, melyet majd az elemző értelmez (I. Doru Pop). A leggyakrabban alkalmazott technika, a fénykép(ezés), felel meg leginkább annak a modern törekvésnek, hogy a kollektív vagy egyéni emlékezet részévé váló valóságot megragadja.

Ugyanakkor abból az alapgondolatból indultunk ki, hogy a fényképet egy kutatási alap létrehozására használjuk fel, melynek célja a kép kettős dimenziójának alkalmazása: egyfelől a vizuális anyag a tudományos magyarázat tárgyát képezi, másfelől pedig a látható tárgyak a tájékoztatás eszközeivé, kiállított tárgyakká válnak a beszerzés, konzerválás és hasznosításuk révén.

A néprajzi fénykép elemzése továbbá magában foglalja az anyagi és szellemi kultúra gesztusainak, rítusainak, szertartásainak és struktúráinak, illetőleg bármely, kép formájában visszaadott jelentésnek értelmezését, mely a kulturális síkon alkalmazott szimbolikus formáknak az olvasatát feltételezi. Az emberi tapasztalat vizuális feljegyzéseinek a képek antropológiai elemzésén keresztül történő dekódolása szorosan kapcsolódik ahhoz a kivételhez, amelyet ezek a képek, fényképek, festmények az őket létrehozó környezetre fejtenek ki.

E néprajzi témájú fényképeket tartalmazó album mindenekelőtt egy letűnt világ üzeneteinek szintézise, mely ugyanakkor a fényképész által művészi érzékkel megragadott pillanatfelvételeken keresztül meghosszabbítja önnön létét. A fényképészek bejárták a vidéki településeket, műtermükbe a parasztok izgalommal léptek be, hogy bejuthassanak egy másfajta „örökkévalóságba”. Abból a meggyőződésből fényképeződtek, hogy a fénykép nemcsak emléket állít, hanem a hagyományokat feljegyző és őrző generációk számára igazi örökséggé válik.

A néprajzi tematikájú fényképek albumba válogatásával tulajdonképpen az erdélyi, elsősorban Maros megyei falu elmúlt évszázadának egyéni és kollektív sorsokat, önképét és kollektív képzeit tartalmazó antológiája jött létre.

A fényképalbum, túlmenően képi dokumentumértékén, kiemelkedő érzelmi élményt is képvisel és magába foglal; az arcokról, családkról, ünnepi népviseletről, szokásokról, foglalkozásokról, gyerekkorról, katonaságról vagy háborúról készült képek nézegetése a régmúlt idők falvai életébe vezet el minket; olyan lapok ezek, melyek sorra felelevenítik a családok életét: örömét, bánatát, az emberi méltóság megnyilvánulásának különböző helyzeteit, de ugyanakkor a történelem és háború által megviselt Erdély borzalmait, bizonytalanságát, mentsvárait és hadszíntereit.

Mivel az album elsősorban egy olyan gesztusként értelmezhető, mely az itt élő közösségek évszázados helytörténetéről képekben mesél, a szemlélő számára egy letűnt világot hív elő, a mára nagyrészt elveszett normákat, morális értékeket, hagyományos jogszokásokat, gesztusokat.

A szerkesztő és tervezőmunka végéhez érve szükségesnek tartjuk még egyszer elmondani, hogy nagyon nehéz volt kiválogatni a fényképeket a projektnek ebben a szakaszában. Azáltal, hogy a fényképek rendszerezésekor a szélesebb körben használt tematikus felosztás modelljét követtük, a néprajzi és etnológiai témájú fényképpel szemben támasztott minimális elvárásokat szerettük volna teljesíteni. Másfelől, ahol lehetőség volt rá, a szelekció időrendi és eseményközpontú szempontot is figyelembe vett; a fényképezés és a fényképek egymásutánisága a hagyományos kultúra fejlődésének és reprezentációjának diakrón képi monográfiáját adja. Az egyes fényképek keltezését fenntartásokkal kell kezelni: ott, ahol nem volt elég adatunk a megfelelő datáláshoz, a fényképek hátoldalán levő feljegyzéseket vagy az utódok vallomását (és ezeket a továbbiakban szintén körültekintően kell elemeznünk) vettük alapul, akiket szintén befolyásol az egyéni és a kollektív emlékezet, ami többnyire elfogult. Máskor az esztétikai, művészi szempontot érvényesítettük, főként azokat az erőteljes érzelmi szempontokat, a családból, a faluból, a háborúból, a menekülésből, az elidegenülésből és az idegenből jövő tényeknek az empatikus és emotív kifejeződéseit, amelyeket a szereplőkből kiváltottak.

A kiadói munka korlátainak tudatában reméljük, hogy e kiadvány nem csökkenti túlságosan a projektben résztvevők azon ösztöneit, hogy további érveket nyújtsanak az érdeklődők számára azon meggyőződés javára, hogyha néha a szavak túl keveset mondanak, a képek kompenzálják az egykori falu egyszerű parasztembereinek belső élményeire vonatkozó információik hiányát. Gyakran a képeken megragadott arckifejezések és helyzetek jelentésbeli töltete nagyobb, mint a kiejtett vagy leírt szavaké. Azonkívül, hogy az album megjelenik, – és ez igazán fontos – sikerült a helyi közösségek tagjait bevonni a munkába és értékeikkel megismertetni, létrejött egy objektív (és szubjektív) digitális archívum, amely jövőbeli kutatásokra ösztönözhet.

Dr. Dorel Marc

Argument

Following ethnographic research conducted in recent years by the Museum of Ethnography and Folk Art in Tirgu-Mures, one of the priority objectives of the museum was the setting up a documentary archive of photos, by recovering pictures directly from the places of their origin, mainly in rural communities. One of the main projects that pursued this goal was *Fotoetnografica*, a program of research and exploitation of tangible and intangible heritage represented by family photos, resulting in the establishment of a digital archive of old family pictures. *A Century of Local History in Pictures* is a project supported by many local and national cultural institutions, such as the Mureş and Harghita County Libraries through their local subsidiaries in Deda, Vătava, Hodac, Gurghiu, Saschiz, Albeşti, Adămuş, the « George Sbârcea » Municipal Library in Topliţa, as well as The County Center for Traditional Culture and Artistic Education in Mureş, The Mureş Heritage Association in Reghin, Mediaş Municipal Museum in Sibiu and SC. Romghid SRL Târgu-Mureş. This project gave us the opportunity to reconsider the priority of recovery and archive digitization of cultural heritage consisting of photos from personal archives of great ethnographic value, as well as histories related to these documents, belonging to local communities in Mureş County. With this overall objective we aimed not only at hoarding data and analyzing photo-documents, but also at shaping local identities, viewed in a dynamic shaping and reshaping, rebuilding a more than one century local history, involving the local communities in preserving, revitalizing and handing down to posterity the tangible and intangible local heritage values.

In order to collect ethnographic images and documentary records, the project was carried out by the launch of *Fotoetnografica* competition, that was organized in the above mentioned communities with the support of the local libraries, along with a contest launched on the internet, while the direct ethnographic field research aimed at gathering information, visual evidence, photos regarding past and present everyday life, conducting interviews, photo and document scanning and processing of information. Involving local communities through libraries and schools resulted in 350 participants, directly involved in the activities proposed by this cultural program, which resulted in the recovery and selection of 3382 family photos and the gathering of important information about the various historical and ethnographic aspects of the rural communities involved, all these data being written down in 2,500 recorded documents about the specific characteristics of these rural communities.

In conducting the project, special attention was paid to attracting young people in the contest, which motivated them, thus encouraging them to improve their knowledge of ethnography and local history. Identifying expressive and representative photos of the family environment can contribute to reconstructing, by visual remembrance, of moments and events judged to be important in human life cycle, in family or village life, thus stimulating young people to be more interested in getting appropriate knowledge of their own village so as to be able to make comparisons with the traditional culture of villages in different ethnographic areas.

The innovative character of the program consists in challenging and involving people of the local communities along with museum professionals to rebuild their past, photography being looked upon as a mirror in which one can “read” moments, snapshots of individual and family life and traditional village. Innovative is also the way in which the appeal to individual and collective memory will lead to a recovery of history by filling the “white spots” in understanding the past through people’s participation, possessing “evidence” that is not yet placed on the “map” meant to recompose, piece by piece, the outline of their past, as part of the village community. Contacts established between the participants in the project will be the prerequisite of knowledge, interpersonal closeness between social communities, seen as heirs of village traditions.

The archive established within the project will be continuously completed and complemented by photographic documents, related written documents, recovered both through the contests launched in urban or rural communities, in collaboration with the local authorities, schools and libraries, and by direct field research conducted by museum professionals.

The cultural programs we have in view for the future will be focused on restoring through pictures both the ethno-cultural map of Mureș County and that of the ethnographic regions belonging to the research area of Mureș County Museum and reaching beyond it, as far as Harghita, Sibiu, Cluj, Brașov and Alba counties. A Century of Local History in Pictures can be a pilot project to achieve this goal, a modern research of visual anthropology that can be applied to all ethnographic regions of Romania by the institutions concerned. In this way, the space of investigation may be increased, outlining an area of regional research, in which the history of photos results in a sum of individual histories, thus covering a significant portion of the 20th century history.

Funding this project by the National Cultural Fund Administration gave the project a chance to recover assets still existing in grandparents’ drawers, in the collective memory, in what we generally call *emergency ethnology*.

The limited space of this volume led to a difficult, sequential selection, following relative and various criteria that may seem subjective, but not arbitrary; noble dowry rediscovered in grandma’s and grandpa’s drawers or paintings is certainly more precious than what a book-album can hold between its covers. It obliges us to be more responsible in the recovery of such gems of traditional culture and civilization in Transylvania – models to be followed in a world in upheaval, due the current global processes. The recovered documents, extremely valuable from a scientific point of view, will make up a database, essential to further research and thorough study of old villages.

Angela Pop

Ethnographic photography – witness and argument in the anthropological analysis of images

Both the individual and the traditional village communities have always had the constant concern of self-representation, the visualization of their own existence, the use of images as a means of demonstrating their cultural or social existence. Each community has its own "narrativity", through which its members "read" their own messages. A particularly important class of these messages is "the story of photography."

The analysis of visual manifestations of a culture involves the understanding of different associative images and meanings, depending on the cultural and artistic space in which these symbols are produced. Visual symbols are represented in a variety of forms, from landscapes and gestures, to artifacts developed by individuals to make their environment more understandable and knowable.

The collection of photographs that reveal the wonderful rural world and, in our case, contemplating such pictures together with the subjects themselves or their descendants especially, is another kind of method to make an ethnographic description of behaviors or social relations specific to the traditional village.

In making this selective album, the question of all theories of visual cultures was raised: how can we get to know our own culture (or a different one) by analyzing the visible expression of it?

In our approach we started from the observation that all cultures convey visual "signals" through schemes and constructions present in the picture, which are decoded by the analyst (according to Doru Pop). The technique commonly used, namely the photographic technique, best suits the modernist effort to "capture" a reality that becomes individual or collective memory.

At the same time, starting from the idea of using photography to create a research data base, we had in view the implementation of the double dimension of the visible; on the one hand, the visual material is the object of scientific comment (reflected in the language) and, on the other hand, visible objects become sources of information, exhibiting objects, following the acquisition, preservation and use of them.

Analysis of ethnographic photography also implies an interpretative effort of explaining gestures, rituals, ceremonies, tangible and intangible cultural structures, any means of producing sense through images, assuming a reading of the symbol in the cultural forms. Decoding visual images of human experiences through anthropological analysis of images is closely related to the projection these photos, images or paintings exert on the context in which they originated.

An ethnographic photo album is, above all, a sum of messages coming from a world almost gone, but their existence extends over time and times through instant views captured with artistry by master photographers from the cities, who wandered villages or in whose studios peasants stepped with emotion, to get into another kind of "eternity". They posed with the belief that photos were leaving behind not only a memory but a true legacy to generations that would create and preserve traditions.

Selecting and structuring ethnographic themed photos in an album actually constitutes a collection of individual and collective destinies, self-portraits and collective images of the Transylvanian village – Mureș, in particular – of more than a century.

Except for its documentary and imagistic value, a photo album focuses and describes a special emotional experience, caused by the perception of familiar faces, festive array, customs, occupations, childhood, army or wartime – introducing us in the atmosphere of yesteryear villages; it speaks of moments of joy or distress in the family life cycle, human dignity, hardships and horrors, insecurity and exile in Transylvania, hard tried by historical injustice.

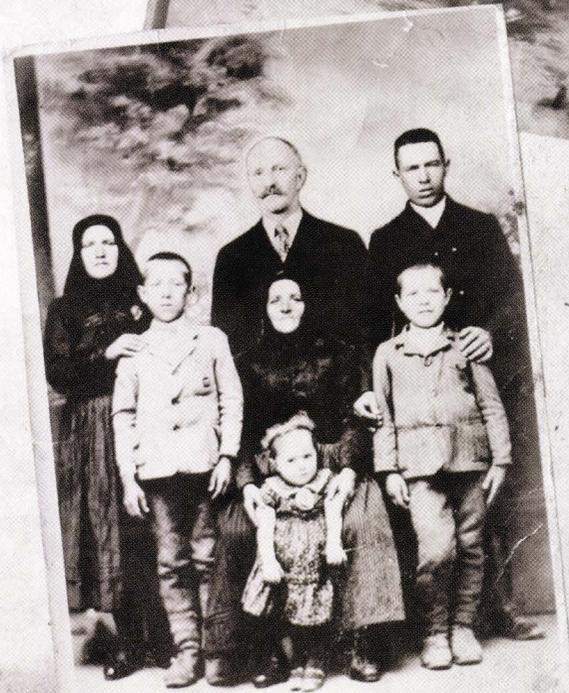
Being primarily an attempt of restoring in images about a century of the local history of the communities involved in the project, the album contains pictures of a bygone world, its rules of life, its customs, its morality and traditions, most of which are unfortunately lost forever.

In terms of design and editing, we mention that the selection of photographs has proved particularly difficult at this stage of the project: on the one hand, we tried to meet the minimum requirements of documentary and scientific expressiveness of ethnographic or ethnological photography; on the other hand, we took into account the chronological criterion, the natural course of events – where the photos could be dated –, the sequence of photos and shootings actually creating a diachronic imaging monographic approach of the evolution of traditional culture and civilization. Therefore, in point of dating, certain photos must be viewed with reserve, there where, in the lack of enough evidence, we took as points of reference the notes on the back of the photos or the testimonies of the survivors of those immortalized, which may also be dependant on the subjectivism and relativity of individual or collective memory. The aesthetic, artistic criterion of representation was also taken into account, especially the strong emotion induced by the sensitive, empathic projection of familiar characters, daily village life, war, refugees, foreign countries or alienation.

Being fully aware of the limits of this editorial approach, we hope, however, that they won't diminish the sincere attempts of the participants in the project in their effort to provide additional arguments about the conviction that sometimes, if words are too poor, images can compensate for the lack of information about the inner life of the simple but dignified villager of yore and that sometimes, the expression of faces and circumstances presented in an imagistic way can have a semantic load greater than written or spoken words.

What really matters and what is really important about this album is the objective (and subjective) digitized documentary archive, created by the members of the communities, who got involved in the project, fully aware of its importance. Thus, we are in the possession of a database that can always be a starting point of further research to be undertaken in this area.

Dorel Marc, PhD

Familia Csikos, Adămuș
Az ádámosi Csikos család
The Csikos family, Adămuș

Familia
Család
Family

Familia. Ioan. Elis. Poter
Copiii și părintii toți sunt b
Vor trăi ca sfinții și Veseli
Unți inimile voastre în credința lui Iisus.
De părătirea de lume căci chemare-aveți de
sus. Stăruți în ascultare. În credință
răbdători. Căci răsplata va fi mare pentru cei
biruitori. — Aducere aminte din anul. 1959
28. Aprilie. Scriși cu multă iubire
J. E. Poter

*Familie, Toaca
Tokai család
Family, Toaca*

*Tineri, Gliga Sânziana, Gliga Mihailă, Chirteș Rafila, Dulcea, început de sec XX
Fiatalok, Gliga Sânziana, Gliga Mihailă, Chirteș Rafila, Dulcea, XX. század eleje
Young, Gliga Sânziana, Gliga Mihailă, Chirteș Rafila, Dulcea, beginning of the 20th century*

Familie a' Todorii din Hodac, anii 50
Todorék családja, Görgényhodák, 1950-es évek
The Todor Family, Hodac

Familia Mariș, Sânmihaiu de Pădure, 1944
A Mariș család, Szentmihály, 1944
The Mariș family, Sânmihaiu de Pădure, 1944

Familia Maloș
A Maloș család
The Maloș family

Familia Demian, Dumbrava, 1945
A Demian család, Marosliget, 1945
the Demian family, Dumbrava, 1945

Familia Griga din Dumbrava, sf. sec. XIX
A marosligeti Griga család, XIX. század vége
The Griga family from Dumbrava, late nineteenth century

Familia Straia, Ardan, 1950
A Straia család, Árdány, 1950
The Straia family, Ardan, 1950

Familie din Râpa de Jos, 1944
Alsórépai család, 1944
Family from Râpa de Jos, 1944

Familia Pop Vlasa din Idicel Pădure, 1918
A Pop Vlasa család, Erdőidecs, 1918
Pop Vlasa's family from Idicel Pădure, 1918

Familia Suciú, Bistra Muresului, 1942
 A Suciú család, Dédabisztra, 1942
 The Suciú family, Bistra Muresului, 1942

Pe prispa casei, familia Nicoară, Vătava, 1940
 A tornácon - a Nicoară család, Felsőrépa, 1940
 On the porch of the house, Vătava, 1940

Familia Straia, Ardan, 1933
 A Straia család, Ardan, 1933
 The Straia family, Ardan, 1933

Familia Lăcătușu, Corbu, 1952
 A Lăcătușu család, Gyergyóholló, 1952
 The Lăcătușu family, Corbu, 1952

Familia Gabor, Dumbrava, 1944
A Gabor család, Marosliget, 1944
The Gabor family, Dumbrava, 1944

Familia Truța, Toplița, sat Zencani, 1942
A Truța család, Maroshévíz, Zsákhegy, 1942
The Truța family, Toplița, Zencani, 1942

Familia Hălgean, Toplița, 1940
A Hălgean család, Maroshévíz, 1940
The Hălgean family, Toplița, 1940

Familie din Ideciu de Jos, 1937
Alsóidecsi család, 1937
Family from Ideciu de Jos, 1937

*Familie din Saschiz
Szászkezdői család
Family from Saschiz*

Familie din Albești, început de sec. XX
Fehéregyházi család, XX. század első fele
Family from Albești, beginning of the 20th century

Familia Bodi, Adămuș, 1940
A Bodi család, Ádámos, 1940
The Bodi family, Adămuș, 1940

Familia Pătru, Albesti început de sec. XX
A Pătru család, Fehéregyháza, XX. század első fele
The Pătru family, Albesti, beginning of the 20th century

Familia Boitos, Țopa, început de sec. XX
A Boitos család, Alsóbűn, XX. század első fele
The Boitos family, Țopa, beginning of the 20th century

În prima fotografie identificăm membrii clasei
a IV-a, a unui școli mai mici din punct de vedere
al statutului școlar, care își scribaseră cu multă bucurie
ștărușul al primilor 9 ani de școală din viață.
Cădeul sunperinde un grup de copii e păgărită e vestimentație
specifică petriului tradițional normănesc. Tot în urma cadrelui
vede că nu este o zonă bogată din cauza gorbului din
școlă, care este destul de dispus, și după cum se vede în
fotografia paută cea mai bună zonă de a emite
amintiri sub formă de poze. Fotografia este o amintire
vitală a mamei mele, care este prezentă în poza de față,
ținând un buchet de flori în mână. De-a lungul timpului
poza a trecut prin numeroase schimbări, existând chiar
riscul pierderii. Pentru mine că și pentru familia mea,
această poză are o semnificație aparte de carece
avem posibilitatea de-a compara o festivitate din zilele
noastre cu o festivitate petriută. În urma cu 49 de
ani. Pe lângă această comparație este poza, este
amintirea mamei mele. Poza și pozele sunt dintr-un lac
sigur și dintr-o această cauză n-om să specific unde anume.

Capilăria și școala
Gyerekkor és az iskola

TRUTA DOCHITA
clasa a II-a

16 iunie 1929

Inv. Remus Conta

Childhood and Education

Serbare la Școala primară din Adămuș, 1935
Ünnepély az ádamosi általános iskolában, 1935
Primary School prom, Adămuș, 1935

1940-ben első áldozati csoportkép készült a Görgényüvegsúri katolikus plébánia udvarán. A képen látható csoportkép gyerekei 10-10 körtűek. A képen az első sorban balról kezdve a leghatodik személy FLEISCHER ÁHADAR. Ő az akkori gyerekek keszében tartja az akkor készült emlékélapot. E képet mostanra a család emlékként tartotta és tartja tovább még háztartásukban. A csoportkép közepén látható a falu akkori plébánosa, Péter László plébános személyében. Az első áldozó Áhadar, Fleischer család 10-dik osztályos tanuló nagytatja.

Copii la prima împărtășanie, preot paroh Péter László, Glăjărie, 1940
 Elsőáldozó gyerekek és Péter László plébános, Görgényüvegsúr, 1940
 Children receiving their First Communion, rector - priest Péter László, Glăjărie, 1940

Școala primară rurală de stat, Boiul Mare, 1933
 Állami elemi iskola, Nagybún, 1933
 State Rural Primary School, Boiul Mare, 1933

Școala primară de stat Hodac, clasa IV, învățătorul Błoj, 1939-40
 A görgényhodáki elemi iskola, Błoj tanító IV. osztálya, 1939-40
 Hodac State Primary School, the fourth form, teacher Błoj, 1939-40

Victori to
 Dute cartisorotoso
 la prieteno meo
 je muso si de ai
 gosio supohoto tu
 sa mia inzelesi
 indoto.

Gmito.

Lubită mamă, Crăiești
 A szeretett édesanya, Mezőkirályfalva
 Beloved mother, Crăiești

Pe băncile școlii, Crăiești
 Az iskolapadban, Mezőkirályfalva
 In the classroom, Crăiești

La grădiniță, Saschiz, 1955
 Az óvodában, Szászszékzd, 1955
 At the kindergarten, Saschiz, 1955

Elevi și familia dascălului Stelian Voiculescu, Saschiz, 1937
 Diákok és Stelian Voiculescu tanító családja, Szászszékzd, 1937
 Pupils and teacher Stelian Voiculescu's family, Saschiz, 1937

La școală, Saschiz, 1965
 Az iskolában, Szászszékzd, 1965
 At school, Saschiz, 1965

Familie, Saschiz, sf. sec. XIX
Család, Szászkezd, XIX. század vége
Family, Saschiz, late nineteenth century

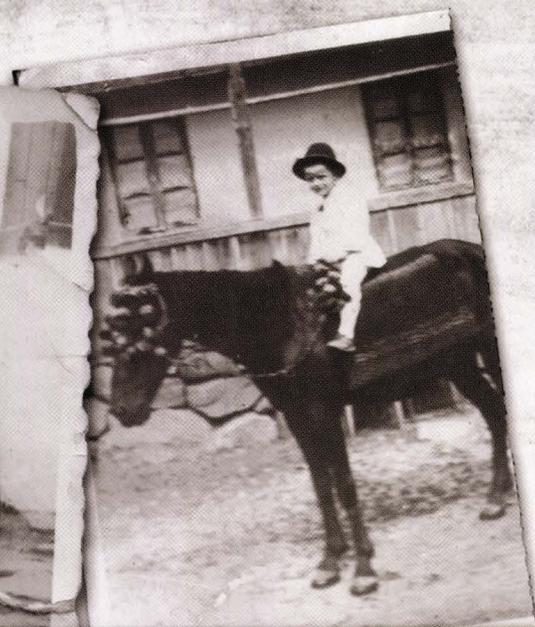
Frați la joacă, Adămuș, 1950
Játszázó fivérek, Ádámos, 1950
Brothers, playing together, Adamuș, 1950

Fam Sendrea Ioan, Vătava, anii '80
A Sendrea Ioan családja, Felsőrépa, 1980-as évek
Sendrea Ioan's family, Vătava

În port de sărbătoare, Cloașterf
Ünnepi viseletben, Miklóstelke
Dressed in rich array, Cloașterf

Fată cu motocicletă, Mura Mică, 1965
Lány motorkerékpárral, Kisszederjes, 1965
Young girl with a motorcycle, 1965

La plimbare cu căruța, Boiu, 1975
Séta a szekérral, Nagybún, 1975
Cart ride, Boiu, 1975

La săniuş, Albeşti, 1975
Szánkózás, Fehéregyháza, 1975
Bob sleighing, Albeşti, 1975

Gătite de sărbătoare, Saschiz, 1940
Ünnepelőbe öltözve, Szászkezd, 1940
Dressed in rich array, Saschiz, 1940

în p[ar]t[ea]rea locu[ri]lor și
scri[er]ii tu[re]le că cum le[or] în
locu[ri]lor și mie p[ar]te[re] ori
vrea să ști[er] st[ar]u[er] și p[ar]te[re]
v[er] și sup[er]io[er]i că eu tot a[er]
unde am v[er]it la con[er]d în
o Sate Lung și v[er] rog de[er]
ce[er]tin acor[er] și eu de[er] ave
că de nu a[er]i p[ar]te[er] face am[er]
Dre[er] când a[er]i p[ar]te[er] că eu
mai p[ar]te[er] face n[er]m[er] dar
sup[er]io[er]i iub[er]i p[ar]te[er] p[ar]te[er]
și s[er]m scri[er]i că când s[er]
ntere[er] și de[er] c[er]ti a[er]i și
e a[er]u[er] dila noi și s[er]m
că o[er]le cu c[er]ti le[er]ti ot[er]
eu am f[er]t acor[er] ot[er]
is de n[er]m[er] n[er]m[er] ot[er]

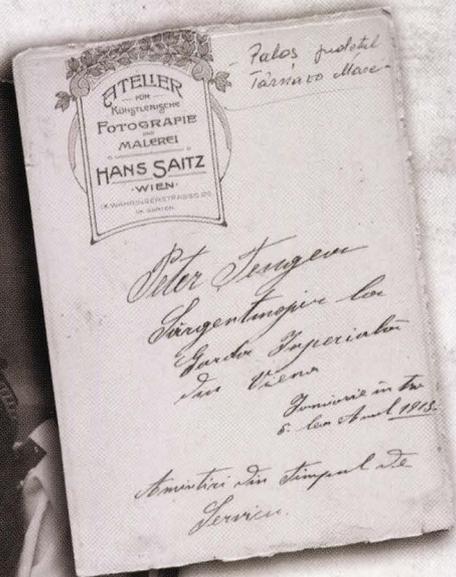
Depunerea jurământului militar, 1938
A katonai eskü letétele, 1938
Military oath, 1938

Armata

Katonaság

The Army

Peter Tengea , sergent major în Garda Imperială din Viena, 1913
 Peter Tengea őrmester, a bécsi Birodalmi Testőrgárdában, 1913
 Peter Tengea, sergeant major in the Imperial Guard in Vienna, 1913

*Grup de militari ardeleni din primul război mondial, 1918
Erdélyi katonák az első világháborúban, 1918
A group of Transylvanian soldiers (World War I), 1918*

Tabloul ofițerilor și gradaților din Regimentul Avram Iancu, Compania 6-a, 25 Iunie 1919
 Az Avram Iancu ezred 6-ik századjának tisztjei, 25 június, 1919
 Officers and non-commissioned officers of Avram Iancu Regiment, Company 6, June 25th 1919

Compania a III-a de luptă, pe frontul din Rusia, 1916
 A III. század az orosz fronton, 1916
 Fire fighting Company III on the Russian front, 1916

Rusia campu de lupta. III. 29. 1916
 1916 febr. 18 a III. a luptei
 habarlagos kuroi ciumi priudavata
 a rexplozi.
 Procu-lacertii cu lio.
 P. M. S. 18. 11. 1916

Amintire din anul 1915
 De la cei ma. bun. parieteni si
 rude a lui Larson Petru
 1) Larson Petru
 2) Larson Maria
 3) Larson Ana
 4) Larson Laveta
 5) Larson Alexandru
 6) Larson Dumitru
 7) Larson Alexandru
 8) Larson Maria
 Venind acasa de pe front sa-u
 luat in ocară fotografic
 Tarqu Maria
 Larson Petru

*Ion Fulecki este
 mla. din adestrare
 si poartă de el
 un petic din
 tot la tunc ma gona*

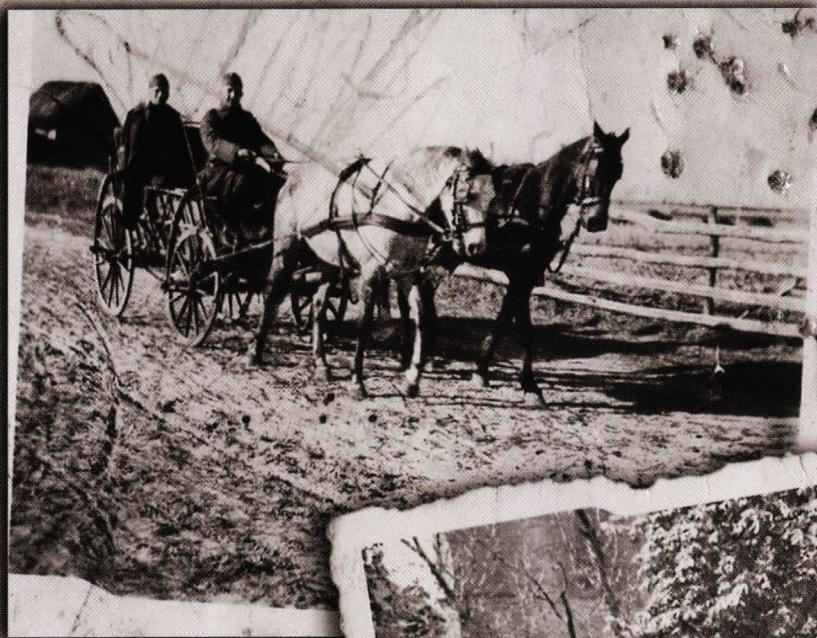

Regimentul 6 Pionieri.
Bilet de identitate No.
Josif Füleki Josif
 contig. matr. _____
 din _____ 1932
 este in serviciu sub arme.
 Valabil până la _____
 Comandantul Regt. 6 Pionieri.
 Col _____

Soldat Füleki Josif din Adămuș, Regimentul 6 Pionieri, 1932 - livret militar
 Az ádámosi Füleki József katonakönyve, 6-os pionírezred, 1932
 Military license plate of soldier Fuleki Josif, Regiment 6, Pioneers

În permisie din armata austro-ungară, Hărșan Petru din Larga, 1915
 Szabadságon az osztrák-magyar hadseregből, Hărșan Petru, Larga, 1915
 On leave from the Austro-Hungarian army, Hărșan Petru from Larga, 1915

În permisie, Vatava, 1918
 Szabadságon, Felsőrépa, 1918
 On leave, Vatava, 1918

Dat la 1915 martie 28 în duminica florilor

Mult dorită soție dragă mă bucur și dau mulțămintă bunului Dumnezeu și mamei precăști că sau îndurat și spre tine de ai scăpat în pace acum nu te supăra dragă ca Dumnezeu să îndura și ieara veji apuca sănătate și ai grijă de tine dragă să nu te scoli prea de grabă să te întorcă betesugu, apoi de copii grijeste și imi pare bine dragă soție ca nea mai dăruit bunul Dumnezeu cu o mică anică Dumnezeu să o fie și so bine cuvinte ca să crească și lui Dumnezeu săi stăpînească noroc căi fată că nu om avea supărare că or luao cătană numai să trăiească și de ar da bunul Dumnezeu și ai noi să trăim săi putem crește că acum din darul lui Dumnezeu avem frumos număr de copii numai de ar avea careva noroc de mine să mă scape Dumnezeu și pe mine. Treacă și pribejit prin țări străine și prin lume, că acum mieu ajuns că mă mir că unde mă mai biruie picioarele îi mare îndurarea lui Dumnezeu că ne tot apără de rău. După Dumnezeu tot am nedejde că dade oi mai merje la ține și la copilasi nostri și la Părinți noștri cei buni care bieți mult sau frământat în lumea asta că săși ciștițe cele de folos. Oh cât mă tem că ieu nu oi avea noroc să mă zbat în lumea asta, să înțialeje că ieu aș avea pentru cine. Draji tati copiii rugațiivă lui Dumnezeu ca să aveți noroc de mine și ieu de voi veți ști drajiilor mei cu toti că ieu încă mă mai afflu în vieață și sănătos har Domnului fără de multe ori așas de numai ieu știu și bunul Dumnezeu. Iară rog pe bunu Dumnezeu ca batâr dumnevoastră de ați fi pe pace și să fiți sănătoși că tot a trece trebuie să fie și capet odată care om avea noroc să mai scăpăm în pace și în vieață. Nu te supăra stratonă dragă să nu fi prea beteagă că în tine tot mai multă nedejde este ca în mine că tu ești acasă întră totți, și bagă samă dragă de tote că de nu noi batâr copiii noștri de a mai fi lumea în pace, să aibe ce lea fi de lipsă, fite în pace că de om mai trăi om vedea că ce a mai fi...

Veți ști că în 27 am primit epistolile ce mileai trimis adecă 1. de la tine dragă și una de la Părintele. De care foarte mam bucurat numai nu neați scris că întra cîtelea sau nascut Anica veți ști dragă soție ca în 12 team vazut în vis că ieram în mașinea Dunări dincolo amîndoi ne scaldam golți și tu vinei dîncece peste apa și leară vinei la mine pin dărăpt și tot mă temi să viu și ieu dară ieu mă temem să viu că moi îneca tu tăt mă asigurai că să vină că cum nu te îneci eu nici tu nu ti îneca. Atunci am gîndit că de bună samă ai picat la pat. Timpul pe aici îi forte bun (cum stăti cu lucrul) și din vite dice nu vindē tata că acum să plătesc forte bine. Și așa vi greu ale ține pe tote, sămănați ceva. Pe aici lucră oameni la cîmp mereu. Aștept valos că ați primit un poc, și vinu ce vilam trimis de paști sămi scrieți, vă salut pe toți și vă doresc sărbători fericite vă postesc la toți fiți în pace și fără mine, că și ieu oi fi cum a vrea bunul Dumnezeu vă doresc tot binele tati mami și la copiii Anicuția să traiească.

Te salut soție dragă și fi hodînită că acasă oi vîni ieu de oi trăi și a vrea bunul Dumnezeu. Ilie

...Dai mur...
 precăști să...
 scăpat în pace acum nu te supăra dragă ca Dumnezeu să îndura și ieara veji apuca sănătate și ai grijă de tine dragă să nu te scoli prea de grabă să te întorcă betesugu, apoi de copii grijeste și imi pare bine dragă soție ca nea mai dăruit bunul Dumnezeu cu o mică anică Dumnezeu să o fie și so bine cuvinte ca să crească și lui Dumnezeu săi stăpînească noroc căi fată că nu om avea supărare că or luao cătană numai să trăiească și de ar da bunul Dumnezeu și ai noi să trăim săi putem crește că acum din darul lui Dumnezeu avem frumos număr de copii numai de ar avea careva noroc de mine să mă scape Dumnezeu și pe mine. Treacă și pribejit prin țări străine și prin lume, că acum mieu ajuns că mă mir că unde mă mai biruie picioarele îi mare îndurarea lui Dumnezeu că ne tot apără de rău. După Dumnezeu tot am nedejde că dade oi mai merje la ține și la copilasi nostri și la Părinți noștri cei buni care bieți mult sau frământat în lumea asta că săși ciștițe cele de folos. Oh cât mă tem că ieu nu oi avea noroc să mă zbat în lumea asta, să înțialeje că ieu aș avea pentru cine. Draji tati copiii rugațiivă lui Dumnezeu ca să aveți noroc de mine și ieu de voi veți ști drajiilor mei cu toti că ieu încă mă mai afflu în vieață și sănătos har Domnului fără de multe ori așas de numai ieu știu și bunul Dumnezeu. Iară rog pe bunu Dumnezeu ca batâr dumnevoastră de ați fi pe pace și să fiți sănătoși că tot a trece trebuie să fie și capet odată care om avea noroc să mai scăpăm în pace și în vieață. Nu te supăra stratonă dragă să nu fi prea beteagă că în tine tot mai multă nedejde este ca în mine că tu ești acasă întră totți, și bagă samă dragă de tote că de nu noi batâr copiii noștri de a mai fi lumea în pace, să aibe ce lea fi de lipsă, fite în pace că de om mai trăi om vedea că ce a mai fi...

Ultima scrisoare de pe front, trimisă de Luca Ilie din Mura Mare soției Stratona în 1915
 A nagyszederjesi Luca Ilie utolsó levele a frontról feleségéhez, Luca Stratónához, 1915
 The last letter from the frontline, sent by Luca Ilie of Mura Mare to his wife Stratona, in 1915

Luca Stratona și fiul lor, Alexandru, 1905
 Luca Stratona és fia, Alexandru, 1905
 Luca Stratona and her son, Alexandru, 1905

Luna 13 August 1919
 Epistola făcută prin mi
 Mihăila al Dorostru fir
 Si aflatu Juliti parinte
 Si despre mine Mihăila
 Dorostru fue cum că pînă
 Sunt Bine si dinatoy
 Tot adinca si Dorostru
 Peste la unalt. a vi
 Si kile feritate si sete
 Juliti parinte ca cu sunt
 Tot la findari in comuna
 Cantar Sano si de sind
 Sunt aici am primit o
 Carte dela Dorostru scris
 din kince de Sampsctei din
 15 Iulie de care foarte mare
 Bucurat vînd ca unti

II
 Sînatoy cu tîr si vitel si
 am inteles prin carte ca cînd
 al scris cartea care ma primite
 ofost la noi uncei din
 Sălavica si am inteles cum
 Că io furat un Căl din
 Sălav si mul Sălav mîsări
 Dar imi leza ota dăit in
 Sălav la findomari pe
 foate Sălav cum că iso
 perdit sal cati cāi mure
 Sălav Sălav findari
 Si am in felul că trebe
 să capă lăut. si deo zilea
 Deam dar dlet. căpă lăut de
 un dea zilea slabă Sălav
 si si pe ai si face more

III
 Facete de sa us ca strugari
 Tot si pe ai o sacant ole
 mult gate si de in blati
 si micati scris ca vitela
 mare ai trebe fira mult dar
 dle kg de anet modlu al
 Facete de nu adet modlu
 mul fureti sa fo a si vici cu
 tate Sălav sa cōose dar
 sa lasa pe nime la arbu
 si nu sal cu un mui de vici
 si aici ca amu mure hōi
 Cătenis dar mā kg de
 tate fureti Sălav ca da
 sa nimpie arbu de amu ca
 tase arbu ca a si p
 t de curand

IV
 am mai scris sām scrite
 galicib cum steti sām scrite
 une cosite sām scrite de
 cum steti pe acasa si fardente
 de țara Scōre micati scris cū
 in fureti dar nu fō supānt
 amu cit catunvag dila Regim
 est tot ai in țara ar v amu in
 apoi sām scrite ca fureti lăut
 cōose cum ai acasa cu felmonte
 si cum si a cōlecto lăut tot
 logac umbra si amu in loc sa
 pōro rucōvica mare le sta lin
 ai sunt fureti de pe notel
 Cōostre cu mure si tate citit
 carte sil cenose dō solut Juliti
 parinte si fureti mure si dō
 si si pe tate mure si dō

Scrisoare de pe front a lui Mircea Mihăilă din Pietriș, 1919
 Mircea Mihăilă levele a frontról, Maroskövesd, 1919
 Letter from the frontline written by Mircea Mihăilă, Pietriș, 1919

Anul 1920 Lună Luna de 16 April

Epis tole făcuta pînă mine Milităria
Al voastră sînt dorit și mai în țară
De toate ofițeri. Subite părinte și deșir
Pînă cum că pînă la timpul deșir
Mă ofițer bînd și rîndete care tot
Asemenea și deșir va poftare la
Multa ani buni și lîb fîcitate și vete.

Subite părinte că am vînt în
Dacă la post și un an pînt mînd

mai vînt am vînt și vete de
Epis părinte că cu vînt mînd vete

Că carte rînd am ajuns dar am
Trîmbe pe un fîcior dîngă lîngă

de mînd la comă rînd am ajuns
Cu în vînt de au pînt sînd

scriete și pînt vete nu și
Te hîg dînd tucule dragă rînd

vete rînd și de scrierile olea

Centru în pîntărea locuș la
Tîm scri tucule că cum

Carte facemion și mînd pînt
Că cu vînt și pînt vete și

Mînd nu și vînt că cu tot vînt
de unde am vînt la comă în

Comuna Satu lung și vînt de
Tate facemion cum vînt cu deșir

Modru că de vînt vînt face vînt
Epis de vînt vînt vînt vînt

Pînt nu mînd pînt vînt vînt
de pînt vînt vînt vînt vînt

Aceia și vînt vînt că vînt și
face vînt vînt și de vînt vînt

Pe cînd vînt de vînt și vînt
scriete că vînt cu vînt vînt

Că vînt cu vînt vînt vînt
Că vînt cu vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
Că vînt vînt vînt vînt

Vînt de vînt vînt vînt
de vînt vînt vînt vînt

de vînt vînt vînt vînt
de vînt vînt vînt vînt

de vînt vînt vînt vînt
de vînt vînt vînt vînt

de vînt vînt vînt vînt
de vînt vînt vînt vînt

de vînt vînt vînt vînt
de vînt vînt vînt vînt

de vînt vînt vînt vînt
de vînt vînt vînt vînt

de vînt vînt vînt vînt
de vînt vînt vînt vînt

de vînt vînt vînt vînt
de vînt vînt vînt vînt

Cum mi mînd vînt de vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

de vînt de vînt vînt vînt
de vînt de vînt vînt vînt

Scrioare de pe front a lui Mircea Mihușă din Pietriș, 1920
Mircea Mihușă levelea frontrîl, Maroskovesd, 1920
Letter from the frontline written by Mircea Mihușă, Pietriș, 1920

Frății Lăscudean
 înainte de plecarea pe front, 1942
 A Lăscudean fiverek a frontra indulás előtt, 1942
 The Lascudeanu brothers, before they went to the front, 1942

Feltra la si azoii
 si casa ta de luncas
 Teu subsemnatu Marc Dumitru
 Galautas la 25 Iunie
 1942
 Palassygarant 5 140006

Fotografie de familie purtată în război de soldatul Marc Dumitru din Gălăuțaș, 1942
 Marc Dumitru baka által a fronton őrzött családi fénykép, Galácsás, 1942
 The family photo soldier Marc Dumitru from Galautas carried with him during the war, 1942

...vede fac fragă și trimite
 în to dragă și mișă fotografi
 cși năți mai breacă dedor până
 vei veni la noi. Liseșica. Ileg
 micuți griose eu drag te nărtam
 tatău de dragă.
 Trimite în de 8/1942
 Voda Maroshe.

N
 Kodak
 A fényképet
 bironálták egyenruhában
 1942. II/6. én
 mikor ment Györgyi
 katonának.
 Emília

Când a mers Sanyi în armată, Adămuș 1942
 Amikor Sanyi bevonult katonának, Ádámos, 1942
 When Sanyi went into the army, Adămuș 1942

Frații Lăscudean, înainte de plecarea pe front, 1942
 A Lăscudean fiverek a frontra indulás előtt, 1942
 The Lascudeanu brothers, before they went to the front, 1942

Fotografie trimisă pe front, Toplița 1942
 Frontra küldött fénykép, Marosheviz, 1942
 Photo that was sent to the frontline, Toplița 1942

I-ti trimit taticul meu
 de pe front talis man.
 Aferu sa te prajescu la
 dus man sa te prajescu.
 Sa trairesti taticul meu
 de pe front.
 Viorica
 (La tati) August 1942

In 1942, tata era plecat in al doilea razboi
 mondial, mama doandea duritia, a scris
 acasa ei o scrisoare pe care ii pasa atune,
 fotografia a fetei facuta in urma inundati
 din 1940, si trimisa pe front la tata sau
 fotografia a fetei facuta in 1942 in cocoon
 stutiu - Harghita -

Kodak
 in timpuri noastre
 la varsta de
 luna. Privesc
 vorand
 in tinuta
 pe care
 Viorica

Lăcătușu Aurelia cu cei cinci copii - fotografie trimisă pe front soțului, Corbu, 1942
 Lăcătușu Aurelia öt gyermekével - a frontra küldött fényképek, Gyergyóholló, 1942
 Lacatusu Aurelia and her five children - a photo she sent to her husband on the frontline

Matei Maria și Viorica - fotografii trimise pe front soțului Vasile, din Mura Mare, 1942, 1943
 Matei Maria és Viorica - a frontra küldött fényképek, Nagyszederjes, 1942, 1943
 Matei Maria and Viorica - photos sent to the frontline to the husband Vasile, Mura Mare, 1942, 1943

Lesbaria Sadinei Jomnola
de la S. Hani 1974

*Săteni pornind lucrul la pădure, Lunca Bradului, sat Sălărd, 1924
Erdőlni induló falusiak, Palotailva, Szalárd, 1924
Villagers, starting work in the forest Lunca Bradului, Sălard, 1924*

Occupatii

Foglalkozások

Occupations

Pădurari, Saschiz, 1945
Erdészek, Szászkezd, 1945
Foresters, Saschiz, 1945

Vânători și vânat, Adămuș, 1965
Vadászok és zsákmányuk, Adámos, 1965
Hunters and game, Adămuș, 1965

Vânători, hăițași și ogari, Bistra Mureșului, 1930
Vadászok, hajtók és agarak, Dédabisztra, 1930
Hunters, beaters and hounds, Bistra Mureșului, 1930

Pe drumuri de munte, Vătava, 1962
 Erdei utakon, Felsőrépa, 1962
 On mountain roads, Vătava, 1962

Măsura laptelui, Toaca, 1978
 Tejmérés, Teke, 1978
 Milk measuring, Toaca, 1978

Cioban la stână, Vătava, 1960
 Juhász az esztenánál, Felsőrépa, 1960
 Shepherd at sheepfold, Vătava, 1960

Meserie din tată'n fiu, Dumbrava, 1944
 Apáról fiúra szálló mesterség, Marosliget, 1944
 A traditional occupation, Dumbrava, 1944

Mulsul oilor la strungă, Cașva, 1972
Juhfejés a karámban, Kásva, 1972
Milking sheep at the sheepfold, Cașva, 1972

Ciobani, Adămuș, 1945
Juhászok, Ádámos, 1945
Shepherds, Adămuș, 1945

Culesul hameiului, Saschiz, 1956
Komlószedés, Szászkézsd, 1956
Picking hops, Saschiz, 1956

La vârzărie, Toaca, 1965
A káposztásföldön, Toka, 1965
In the cabbage garden, Toaca, 1965

Țărani la câmp, Valea superioară a Mureșului, 1936
Parasztok a mezőn, Felső-Maros smente 1936
Peasants in the field (the upper valley of the Mures river), 1936

Cu merinde la câmp, Saschiz, 1960
Elemőzsiával a mezőn, Szászkezd, 1960
Farm field dining, Saschiz, 1960

George of Amos
 Dumitru Ciulea
 1925
 George of Amos
 Dumitru Ciulea
 1925

Tâmplari din satul Cloaşterf, Saschiz, 1925
 Miklóstelki asztalosmetsterek, Szászkezd, 1925
 Carpenters, Cloaşterf, Saschiz, 1925

La cules de struguri, Adămuş, anii '50
 Szüret, Adámos, 50-es évek
 Grape harvest, Adămuş

Dogari din Teaca, 1940
 Tokai bognárok, 1940
 Coopers, Teaca, 1940

La cules de struguri, Dedrad, 1966
 Szüret, Dedrád, 1966
 Grape harvest, Dedrad, 1966

1. Tatăl meu: Belei Iosif, în curtea casei noastre, în jurul anului 1973, la vârsta de 60 ani. El provine dintr-o familie de miori, neamul lor fiind poreclit, "CRAI". Aceasta poreclă fiindu-le dată deoarece erau înalți, talnie.

Meseria de dogar în Munții Apuzii, se moștenește din tată în fiu, deci el cunoștea meseria de când era copil. În tinerețe lui i-a ocolărit întreaga țară cu căruța, cu coviștr, trasa de ea, în care și ducea la vânzare produsele prelucrate: butoi, Ciubar, feldera denită pentru tinut brânza, butoiul înalt pentru făcăt unt, cadă pentru varză. Lemnul folosit provenea de la ei, din munte.

Tatăl meu fiind o persoană sociabilă în drumurile sale prin țară și-a făcut multe cunostințe. Având o familie cu 5 copii, în anul 1959 a luat hotărârea să se stabilească pe valea Târnavei-Tlci, respectiv în Adămuș, deoarece în munte traiul era foarte aspru, iotirile grele și școlile îndepărtate. Pe strada Viilor nr. 19 s-a mutat în anul 1959 cu toată familia cumpărând casa de la un localnic. Mei copiii aveau vârste cuprinse între 5 și 16 ani.

În momentul mutării din Auzeni în Adămuș am plecat cu toți, mai puțin fratele Belei Iosif, care avea doar 16 ani și sarașina lui a fost să vină cu 2 vaci pe drumuri de țară. Drumul a fost foarte anevoios și a durat aproape o săptămână.

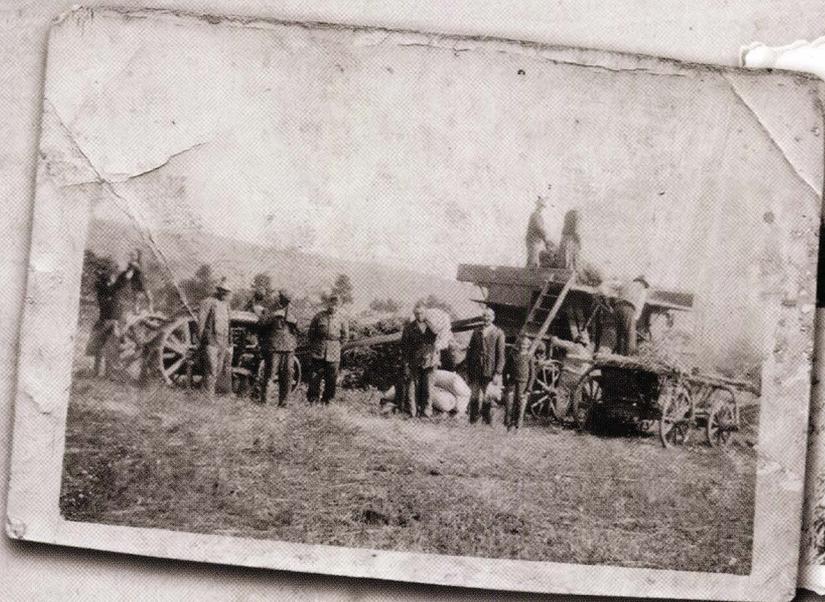
Tatăl a reușit să-și crească copiii lucrând și la Combărat

jos în timpul liber profesând și meseria de dogar, împlinindu-și visul de a-și da copiii la școală.

"A plecat moșu prin țară/ Cu doniș' și cu ciubară..." Adămuș, 1973

„Elment a móc a világba/ Kupa s cseber tarsolyába” Adămuș, 1973

"Wandering all over the country/ to sell his pails and barrels..." Adămuș, 1973

Treieratul cu batoza, Adămuș, 1965
Cséplés a cséplőgéppel, Ádámos, 1965
Threshing machine, Adămuș, 1965

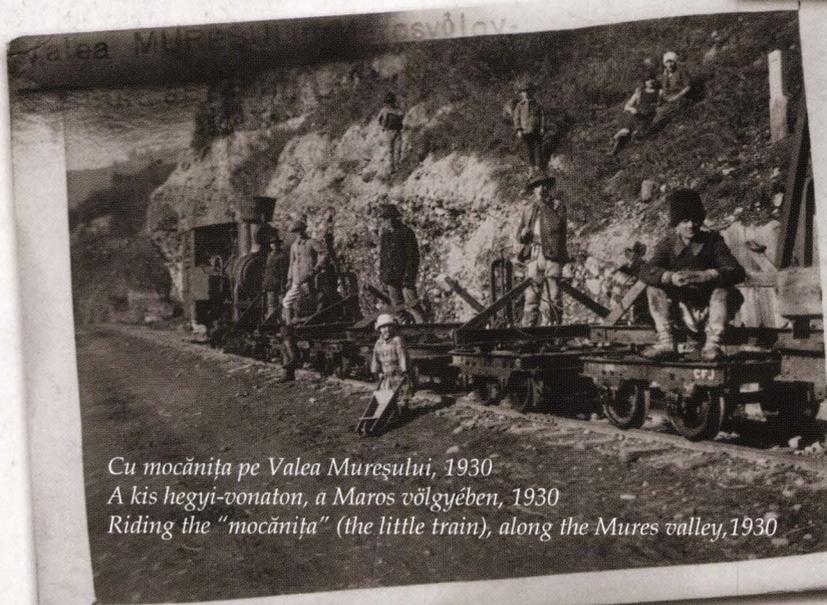
Cosași, Albești
Kaszások, Fehéregyháza
Haymakers, Albești

Seceratul holdei, Gălăuțaș, 1962
Aratás a gabonaföldön, Galócás, 1962
Harvesting, Gălăuțaș, 1962

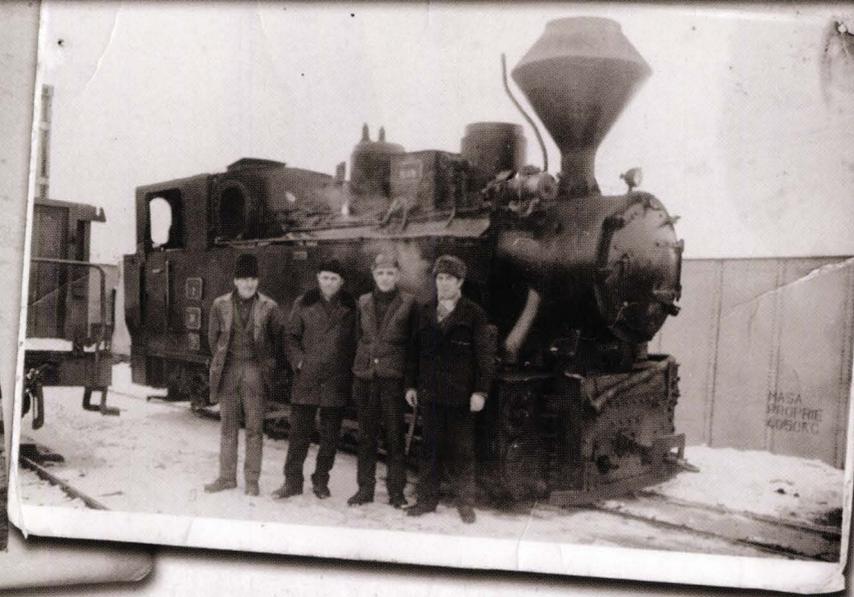
La treierat, Cașva, 1960
Cséplés, Kásva, 1960
Threshing, Cașva, 1960

*La plimbare, Gurghiu, prima jumătate a sec XX
Séta, Görögényszentimre, XX. század első fele
Taking a walk, 1st half of the 20th century*

*Cu mocănița pe Valea Mureșului, 1930
A kis hegyi-vonaton, a Maros völgyében, 1930
Riding the "mocănița" (the little train), along the Mures valley, 1930*

*Mocănița APEMIN Borsec, Toplița, 1970
Az APEMIN Borszék kisvonata, Maroshévíz, 1970
APEMIN little train in Borsec, Toplița, 1970*

*Lucrul cu tractorul în pădure, Gurghiu, sat Lăpușna, 1970
Traktorral az erdőn, Görögényszentimre, 1970
Farm tractors in the woods, Gurghiu, Lăpușna, 1970*

Olăciuri Szokások

Customs

Nuntă la Mura Mica, 1928
Lakodalom, Nagyszederes, 1928
Wedding, Mura Mica, 1928

Dumbrava, 1942
Marosliget, 1942

Colindatul cu turca de Crăciun
Karácsonyi kolindálás a kecskével
Traditional Christmas folk show

Vătava, 1984
Felsőrépa, 1984

Pietriș, 1967
Marosköves, 1967

Dumbrava, 1984
Marosliget, 1984

23 II / 147
 Jelu
 Amintire
 Jela crăcun de când
 am colindat in anul
 1946 și eram eu vrăstele
 Octavian
 Saarta și Jhaler
 cântare
 să nu uităm
 viața ficioarească

Feciori la colindat
 Kolindáló legények
 Young boys' choirs singing Christmas carols

Albești, 2002
 Fehéregyháza, 2002

Albești, 1980
 Fehéregyháza, 1980

Saschiz, 1946
 Szászkezd, 1946

Hodac, 1910
Görgényhodák, 1910

La mijloc este Gheorghe Vilăcan, învățator mare susținător al Aștrii de pe Valea Gurghiuului și Reghin.
Călușul a fost cultivat prin cercurile culturale ale ASTRA în jurul anilor 1900. Acest dans se preta eficient la școlile confesionale din Hodac. Aceasta trupă a fost foarte renumită în comitatul Mureș-Turca, a dat numeroase spectacole în zonă cu ocazia sărbătorilor la venirea unor meșteri sau puși, în Reghin, Tg. Mureș, Chiș, unde au donat chiar în țara împăratului Franz Josef. A avut susținere materială din partea comenilor cu dare de mână din zonă.
Costumul se compunea din: itari și cămășă tradițională cu cusături simple la mână și gât. Cămășa se închidea cu cănași la gât. Obijlocul era înșurub cu esarță tricotată țesută la țară. În picioare purtau opinci din piele cu noșite din piele peste care aveau legată țurțuri. În cap aveau căciula din blană de miel și pene de curcan prinsă în partea stângă. Dansul era însoțit de beta care era folosită ca sprijin în executarea figurilor și o bădea o altă miltitară dansatorilor. Poza se află în Hodac.

Grup de călușari
Kalusárok
Group of "călușari" (Romanian men's folk dance, similar to the Morris dance)

Hodac, 1905
Görgényhodák, 1905

Amintire de la petrecerea din
6 Ianuarie 1930 -

Inv. Director
C. Stoica

Călușei la fasching (carnaval) la sași, Sachiz, 1970
Farsang a szászoknál, Szászkezd, 1970
Roundabout at Saxons' Fasching carnival, Sachiz, 1970

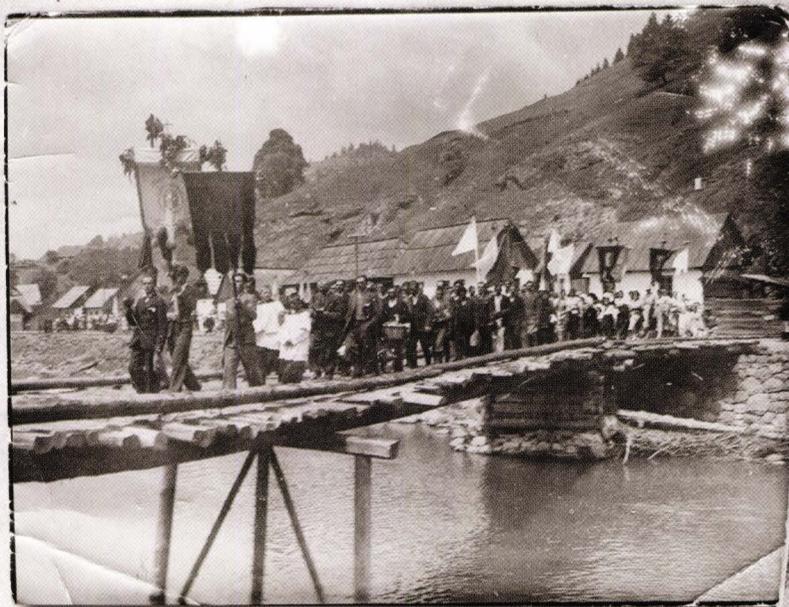
Marșul călușarilor în fața primăriei, la carnaval, Saschiz, 1972
A Polgármesteri hivatal előtt menetelő kaluserek, Szászkezd, 1972
March of the "Calusari", during the carnival, in front of the Town Hall, Saschiz, 1972

Richttag, sãrbãtoarea vecinãtãfii „Împãratul Traian” din Saschiz, 1974
Richttag, a Traian császár nevű szomszédtság ünnepe, Szászkezd, 1974
"Richttag", the festival of "Emperor Traian" neighborhood, Saschiz, 1974

Nuntã cu "burduhoase", Saschiz, 1972
Nagyhasúak lakodalma, Szászkezd, 1972
Wedding with "burduhoase", Saschiz, 1972

Cortegiul de înmormântare, Lunca Bradului, 1937
Temetési menet, Palotailva, 1937
Funeral procession, Lunca Bradului, 1937

Ieșitul în tarină la Rusalii, Râpa de Jos, comuna Vătava, 1939
Pünkösdi kivonulás a mezőre, Alsórépa, 1939
Cross dedication service, at Pentecost, Râpa de Jos, Vătava, 1939

La Udatul nevestelor acum 50 de ani, Hodac
A feleségek megöntözése 50 évvel ezelőtt, Görgényhodák
"Wetting of wives" party, 50 years ago, Hodac

Măsura oilor, Vătava, 1980
Juhmérés, Felsőrépa, 1980
Sheep counting, Vătava, 1980

Feștania oilor la Vătava, 1978
A juhok megáldása, Felsőrépa, 1978
Blessing of the sheep, Vătava, 1978

Măsura oilor, Toplita, 1938
Juhmérés, Maroshévíz, 1938
Sheep counting, Toplita, 1938

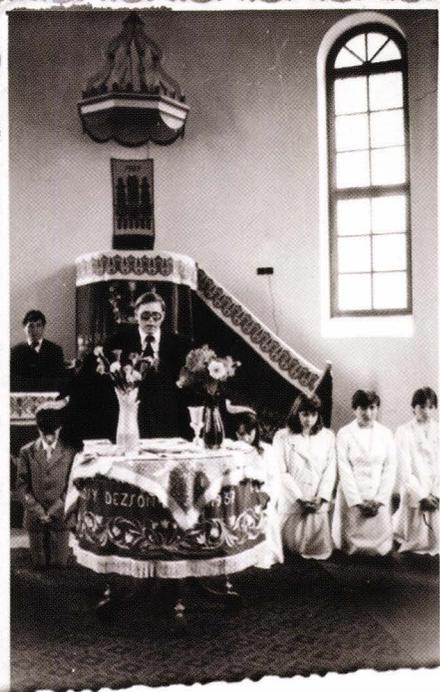
Botezul
Keresztelő
Baptism

Albești
Fehéregyháza

Criș, comuna Bunești, județul Brașov, 1910
Szászkeresztúr, Szászbuda község, Brassó megye, 1910

Gălăuțaș, 1953
Galócás, 1953

Botez la sași, Saschiz, 1934
Keresztelő a szászoknál, Szászkézsd, 1934
Saxon Baptism, Saschiz, 1934

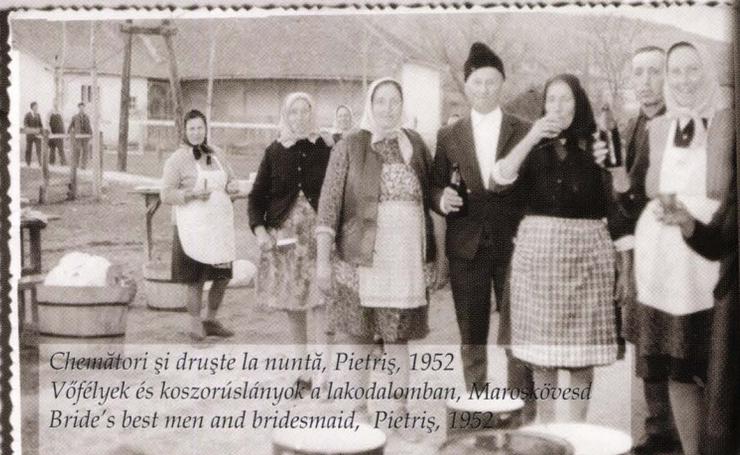

Csiki Törsef, aki 1953 okt.
30-án, Adámoson született, a mai
nap Isten és a gyülekezet előtt
megkötött, melyet igazolunk
Adámos 1968 július 28-án

Csiki György
gondnok

Imre Bányász
leltár

Chemători și druște la nuntă, Pietriș, 1952
 Vőfélyek és koszorúslányok a lakodalomban, Maroskövesd
 Bride's best men and bridesmaid, Pietriș, 1952

Pregătiri de nuntă, Crăiești
 Lakodalmi előkészületek, Mezőkirályfalva
 Wedding preparations, Crăiești

Chemători la nuntă la maghiari, Onuca 1986
 Magyar vőfélyek a lakodalomban, Unoka, 1986
 Bride's best men at Hungarian wedding

Pregătiri de nuntă, Vătava
 Lakodalmi előkészületek, Felsőrépa
 Wedding preparations, Vătava

Alai de nuntă, Topa, comuna Albești, 1950
Lakodalmas menet, Alsóbűn, Fehéregyháza község, 1950
Wedding procession, Topa, comuna Albești, 1950

Alai de nuntă, Cașva, comuna Gurghiu, 1968
Lakodalmas menet, Kásvő, Görgényszentimre község, 1968
Wedding procession, Cașva, Gurghiu, 1968

Dusul zestreii la nuntă, Corbu, 1941
A hozomány elvitele a lakodalomban, Marosholló, 1941
Dowry is taken to the wedding party, Corbu, 1941

Dusul zestreii la nuntă, Glăjărie, comuna Gurghiu, 1963
A hozomány elvitele a lakodalomban, Görgényüvegcsúr, 1963
Dowry is taken to the wedding party, Glăjărie, comuna Gurghiu, 1963

Alai de nuntă la sași, Saschiz, 1930
Lakodalmas menet a szászoknál, Szászkézsd, 1930
Saxon wedding procession, Saschiz, 1930

Nuntași la Saschiz, 1930
Lakodalmasok Szászkézden, 1930
Wedding guests in Saschiz, 1930

Miri sași din Albești
Szász ifjú pár, Fehéregyháza
Saxon bride and bridegroom, Albești

Nuntă săsească, Saschiz, 1930
Szász lakodalom, Szászkézsd, 1930
Saxon wedding party, Saschiz, 1930

Tablou cu miri în costume populare, Adămuș, 1937
 Ifjú pár népviseletben, Ádámos, 1937
 A picture of bride and groom in traditional garments, Adămuș,

Miri din Bătoș
 Ifjú pár, Bătoș
 Saxon bride and groom in Batoș

Miri maghiari, Adămuș, 1959
 Magyar ifjú pár, Ádámos, 1959
 Hungarian bride and groom, Adămuș, 1959

Pînă din Petitea, 1908. Olteanu Ioan și Moldovan Maria, spre-activi s-au căsătorit legitim și au fost cununati de președintele Consiliului în luna de Cămin ridicată la 1908. Bărbatul și femeia au fost căsătorii și au avut doi copii. Căsătoria a fost încheiată în ziua de marș și în ziua de marș albe la odată încheiată cu odată mare din pielea cu țigări mari. Petelea în uniformă de general în armata austro-ungară, având în piept mai multe decorații, purtând răni în mâini. Alte probabil că marelui feroce războiului, într-un regiment de gardă. Căsătoria a fost încheiată în țara cu numărul de acte este v. actele pe masa din stânga. Căsătoria a fost încheiată în ziua de marș și în ziua de marș albe la odată încheiată cu odată mare din pielea cu țigări mari. Petelea în uniformă de general în armata austro-ungară, având în piept mai multe decorații, purtând răni în mâini. Alte probabil că marelui feroce războiului, într-un regiment de gardă. Căsătoria a fost încheiată în țara cu numărul de acte este v. actele pe masa din stânga.

Miri maghiari, Gurghiu, 1918
 Magyar ifjú pár, Görgényszentimre, 1918
 Hungarian bride and groom, Gurghiu, 1918

Miri, Olteanu Ioan și Moldovan Maria, Petelea, 1908
 Ifjú pár, Olteanu Ioan és Moldovan Maria, Petelea, 1908
 Bride and groom, Olteanu Ioan and Moldovan Maria, Petelea, 1908

Strigături la nuntă, Vătava
Kikiáltás a lakodalomban, Felsőráva
Wedding calls, Vătava

Nuntași, Gălăuțaș, 1957
Lakodalmások, Gălăuțaș, 1957
Wedding guests, Gălăuțaș, 1957

Miri la Chinciuș, Adămuș, 1959
Ifjú pár, Kincses, Adámos, 1959
Bride and groom, Adămuș, 1959

Nuntași cu steag de nuntă, Comori, 1980
Lakodalmások lakodalmi zászlóval, Kincsesfő, 1980
Wedding guests carrying a party flag, Comori, 1980

Adunatul cinstei la nuntă, Orșova, 1983
Ajándékozás a lakodalomban, Görgényorșova, 1983
Wedding gifts, Orșova, 1983

Fotografia a fost realizată cu ocazia căsătoriei bunicii mele și bunicii mele căsătorie care a avut loc în anul 1959. Bunicii și bunica sunt, potrivit mamei mele, Mariana. Po bunici îi cheamă 'Mărgareta Oniță și Mărgareta Victoria. La data căsătoriei, bunicii aveau 25 de ani, iar bunica 17 ani. Bunicii mei s-au căsătorit în satul Iorvata, în Herepea. Nași de cununie au fost rude cu bunicii și erau cunoscuți. Nunta a avut loc la o mîndocină a cumii celei nuntii, în apropiere, în luna februarie a anului 1959. Fiind organizată nunta în două părți au fost tocnuți 2 forști de muzică, din care făceau parte: ceterași, cu gongolaua, fără, tobită. Se cânta cu vocea, cântau două nuntări. După căsătorie bunicii au mai locuit în Herepea, vreme de 15 ani, la părinții bunicii mele, împreună cu străbunicii. În anul 1974, bunicii s-au mutat în satul Adamus. Bunicii s-au mutat în Adamus, deoarece satul de bază în Herepea, era iatăralnic, din urmă erau aquevoioabe, iar cele 3 fete trebuiau să facă naveta la școală.

Prin prezenta pe străbunicii mei, Mărgareta Oniță și Mărgareta Victoria, vă prezintăm cu ocazia căsătoriei mele. Mărgareta Oniță și Mărgareta Victoria în ziua nuntii lor îmbrăcați în straie de căsătorie. Străbunicii, părinții, bunicii, ceterași, cu gongolaua și fără, tobită, cu vocea, cântau două nuntări. După căsătorie bunicii au mai locuit în Herepea, vreme de 15 ani, la părinții bunicii mele, împreună cu străbunicii. În anul 1974, bunicii s-au mutat în satul Adamus. Bunicii s-au mutat în Adamus, deoarece satul de bază în Herepea, era iatăralnic, din urmă erau aquevoioabe, iar cele 3 fete trebuiau să facă naveta la școală.

Miri și nași în costume populare, Herepea, comuna Adamus, 1959
 Ifjú pár és a násznagyok népviseletben, Magyarherepe, Ádámos község, 1959
 Bride and groom and their godparents, in traditional garments, Herepea, Adamus, 1959

Miri în costume populare, Aluniș, 1944
 Ifjú pár népviseletben, Magyaró, 1944
 Bride and groom in traditional garments, Aluniș, 1944

Înmormântarea unui tânăr, Glăjărie
 Fiatal legény temetése, Görgényüvegcsűr
 Funeral of a young man, Glăjărie

Înmormântare unui copil, Albești, început de sec. XX
 Kisgyermek temetése, Fehéregyháza, XX. század eleje
 Funeral of a child (beginning of the 20th century), Albești

Înmormântarea unei fete, Toplița, 1935
 Fiatal lány temetése, Maroshévíz, 1935
 Funeral of a young girl, Toplița, 1935

Înmormântare, Glăjărie
Temetés, Görgényüvegcsűr
Funeral, Glăjărie

Înmormântarea unei femei, Dulcea, comuna Gurghiu
Nő temetése, Dulcsa, Görgényszentimre község
Funeral of a woman, Dulcea, Gurghiu

Înmormântarea unei fete, Teaca
Fiatal lány temetése, Toka
Funeral of a young girl, Teaca

Femeile care au ținut sfeșnicele la înmormântarea lui Ioan N. Maloș, Vătava, 1942
 Gyertyatartó nők Ioan N. Maloš temetésén, Felsőrépa, 1942
 Women who held the candlesticks at Ioan N. Malos' funeral, Vătava, 1942

Masă la înmormântare, Adămuș
 Temetési tor, Ádámos
 Bereavement dinner, Adămuș

Aspect de la înmormântare, Glăjărie
 Temetés, Görgényüvegcsűr
 An image of the funeral, Glăjărie

Aspect de la înmormântare, Herepea, Adămuș, 1974
 Temetés, Magyarherepe, Ádámos község, 1974
 An image of the funeral, Herepea, Adămuș, 1974

*Dusul mortului la groapă
Gyászmenet
Following the dead body to the grave*

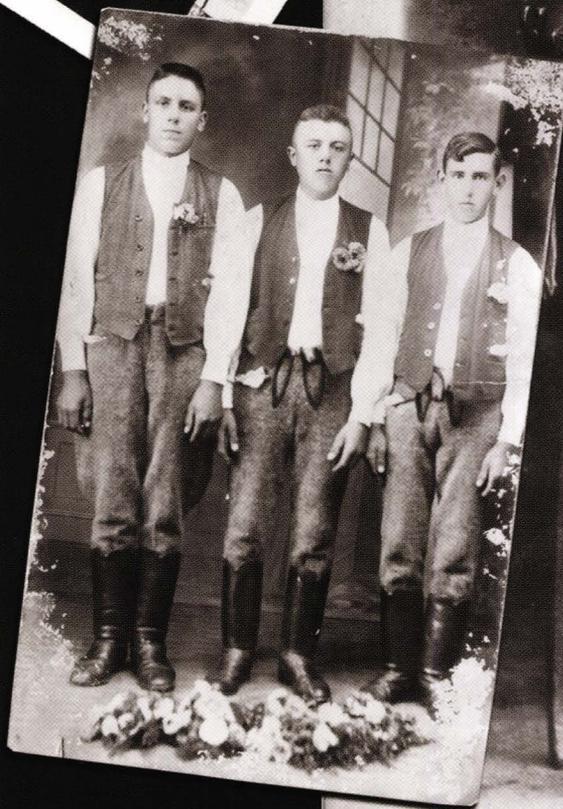
*Crăiești
Mezőkirályfalva*

*Dumbrava
Marosliget*

*Râpa de Jos, 1960
Alsórépa, 1960*

*Râpa de Jos
Alsórépa*

Port popular
Népviselet
Folk costume

- IOAN RĂCOȚEAN -

NUMITRU LUPU

Numitru Lupu și Ioan Răcoțean
din Hârtișeni născuți și "Manifesta-
țiuni de aderentă" și delegați la
fierea pentru a prezenta "impunătorii"
"Muncitorii Săușilor" din 1892

Manifestațiunea de aderentă a
partezanilor la Reghin de către
reprezentanții comunei din Hârtișeni
1892 în susținerea
nașterii.

Viata socială
Társadalmi Élet
Social Life

Comunitatea romano-catolică și greco-catolică din Glăjărie în așteptarea episcopului, carte poștală, 1928
A görényüvegcsüri római- és görög katolikus közösség a püspökre vár, postai levelezőlap, 1928

The Roman Catholic and Greek Catholic communities in Glajarie waiting for the bishop (postcard), 1928

1928
...
ne agadjon, csak most
alvannak foglalva a
munkával; - Főská
meg; meg van a fel
Tévil meg; hőrebb
csak azért hittem, hogy
meggyűlölték, mert olva

Comitetul școlii primare de stat din com. Râpa de jos.

Coșciug Vasile - Coșciug Irimie Tomescu - Doroftei Grăciun - Iulărie Zaharia - Grăciun Nicolae -
Tomșa Mihail - Ilic Iulărie - Ion Iulărie - Boțian A. Petru - Ioan D. Buiu

Comitetul școlii primare de stat din Râpa de Jos, 1935
Az állami elemi iskola vezetősége, Alsórépa, 1935
The committee of the state primary school, Râpa de Jos, 1935

„Întru aceasta vor cunoaște toți, că
sântați ai mei ucenici, de veți avea

Preoți români din protopopiatul greco-catolic al Reghinului, 1915
A szászrégeni görög-katolikus egyházközség papjai, 1915
Romanian priests of the Greek Catholic eparchy of Reghin, 1915

Sfințirea locului de biserică la Toaca în prezența P.S. Emilian de Alba-Iulia, 1976
A tokai templom helyének megszentelése a gyulafehérvári Emilian őszentsége jelenlétében, 1976
Church site dedication ceremony, Toaca, 1976

Aschermittwoch Umzug der Kaiserregener Jugend 1909.
Kaiserregener Fasnachtskapelle.

Fasnachts-Marschmusikanten

A. Schneider, H. Müller, H. Köster, G. Hallmann,
L. Köster, E. Hallmann, E. Schipflammer, L. Maroscher,
Knyrowski, J. Müller, J. Schneider, Ed. Köster, R. Gottschling
Carnaval 1909

1909. Aschermittwoch Umzug der Kaiserregener Jugend.
Kaiserregener Fasnachtskapelle.
Mitglieder von rechts nach links:
1. Reihe: H. Köster, H. Köster, H. Köster, G. Hallmann,
2. Reihe: H. Köster, H. Köster, H. Köster, H. Köster,
3. Reihe: H. Köster, H. Köster, H. Köster, H. Köster.
Regimentskapelle
F. Köster

Fanfara Musikkapelle din Reghin, la Batos, 1904
A Musikkapelle S. Regen fúvószenekar Bátoson, 1904
Reghin Musikkapelle fanfare, Batos, 1904

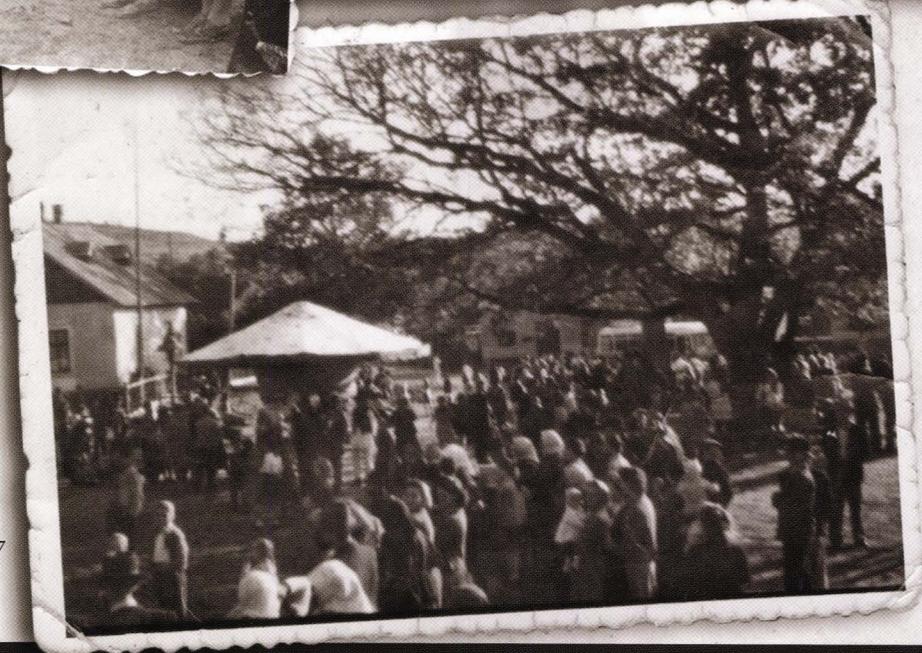

Szászregéner Burenkapelle, Carnaval, 1909
Szászregéner Burenkapelle, karnevál, 1909
Szaszregener Burenkapelle Carnival, 1909

Comunitatea din Gurghiu în fața bisericii, la un eveniment festiv
A görögényszentimrei gyülekezet egy ünnepi eseményen, a templom előtt
The Gurghiu community, in front of the church, at a festive event

Ceremonial bisericesc la sași, Saschiz
Szász egyházi szertartás, Szászkezd
Saxon church ceremony, Saschiz

Punerea pietrei de temelie la biserica ortodoxă din Albești, 1977
A fehéregyházi ortodox templom alapkőletétele, 1977
Orthodox church cornerstone laying ceremony, Albești, 1977

Festival de dansuri populare, Glăjărie, 1963
Néptáncfesztivál, Görgényüvegcsűr, 1963
Folk dance festival, Glăjărie, 1963

Sărbătoare la biserica ortodoxă din Albești
A fehéregyházi ortodox templom ünnepe
Orthodox church feast in Albești

Comunitatea din Bichiș, 1920
Magyarbükkösi közösség, 1920
The community of Bichiș, 1920

Ansamblul folcloric din Crăiești, 1970
Mezőkirályfalvi néptáncsoport, 1970
Folk ensemble of Crăiești, 1970

Tineri din Glăjărie, 1950
Fiatolok Görgényüvegcsűrön, 1950
Young people from Glăjărie, 1950

Comunitatea în zi de sărbătoare, Crăiești
 Ünnepnep a közösségben, Mezőkirályfalva
 Community festive day, Crăiești

Spectacol folcloric, Topa, comuna Albești
 Folklórműsor, Alsóbún, Fehéregyháza község
 Folk show, Topa, Albești

Taraf la "Udatul nevestelor", Hodac, 1969
 Népi zenekar a feleségek megöntözése ünnepségén, Görgényhodák, 1969
 Folk music band at "Wetting of wives" ceremony, Hodac, 1969

Spectacol de dansuri populare maghiare, Adămuș, 1976
 Magyar néptáncszívtivál, Adámos, 1976
 Hungarian folk dance show, Adămuș, 1976

Voluntari în slujba comunității, Albești
Önkéntesek munkában, Fehéregyháza
Volunteers in community service, Albești

Muncă voluntară la construirea podului din Glăjărie, 1977
Önkéntes munka a görgényüvegesúri híd építésénél, 1977
Voluntary work to build the bridge in Glăjărie, 1977

Sărbătorirea zilei de naștere cu colegii, Adămuș, 1970
Születésnapozás a barátokkal, Adămuș, 1970
Birthday celebration with colleagues, Adămuș, 1970

*Ansamblul de dansuri din Dumbrava
A marosligeti néptáncsoport
Dance ensemble from Dumbrava*

*Corul sătesc, Gălăuțaș, 1952
Falusi kórus, Galócás, 1952
Village choir Gălăuțaș, 1952*

*Ascultând radioul, Gălăuțaș, 1950
A rádiót hallgatva, Galócás, 1950
Listening to the radio, Gălăuțaș, 1950*

Palotailva

1922 VIII/13

Kedves család
a szabadságra
jel töltött
idejéből

Zi de sărbătoare, Gurghiu
Ünnepnap, Görgényszentimre
High day, Gurghiu

La iarbă verde, Lunca Bradului, 1922
A zöldben, Palotailva, 1922
Out in the open, Lunca Bradului, 1922

Pe laiță, Gurghiu, încep sec XX
A lócán, Görgényszentimre, XX. század eleje
On the backless bench, Gurghiu, early XX-th century

Ex. născuții 7 cu pălărie

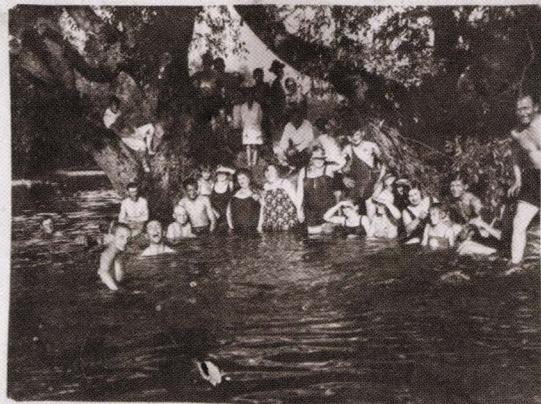
Vasárnap

1921

La Băi, 1921

A fürdőn, 1921

At the spa, 1921

La iarbă verde, lângă o capătă de fân, Lunca Bradului, 1922
A zöldben, egy szénaboglya mellett, Balotai, 1922
Out in the open, near a stack of hay, Lunca Bradului, 1922

Tenis, Gurghiu, perioada interbelică
Tennispartin Görgényszentimrén, a két világháború közötti időszakban
Playing tennis (interwar period), Gurghiu

Teatru popular din Vătava, la Târgu-Mureș, 1938
A felsőrépai népi színjátszók Marosvásárhelyen, 1938
Vatava popular theatre in Tirgu-Mures, 1938

Redacția își exprimă întreaga
gratitudine pentru aportul adus de către cei
implicați în cadrul proiectului „Un secol de
istorie locală în imagini”- 2011- la
completarea arhivei foto-documentare a
Muzeului de Etnografie și Artă Populară din
Tg. Mureș cu peste 3400 de imagini,
contribuind în acest fel la identificarea,
păstrarea și valorificarea și restituirea unui
bogat patrimoniu foto-documentar aflat în
arhivele de familie.

A szerkesztőség ezúton fejezi ki
hálóját az Egy évszázad lokális történelme
képekben című projekt résztvevőinek, amely
során a marosvásárhelyi Néprajzi és
Népművészeti Múzeum fénykép archívuma
közel 3400 fényképpel gazdagodott, ezáltal
hozzájárulva a családi tulajdonban levő
gazdag fénykép-örökség azonosításához,
megőrzéséhez, hasznosításához és
visszaállításához.

ECHIPA DE PROIECT:

**MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ, SECȚIA DE
ETNOGRAFIE ȘI ARTĂ POPULARĂ**

Angela Pop, coordonator proiect
Dorel Marc, coord. Deda, Vătava, Toplița
Laura Pop, coordonator Gurghiu, Saschiz
Vasile Muresan, coordonator Hodac
Livia Marc, coordonator Adămuș, Albești

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ MUREȘ

Monica Avram - director
Ana Ghidiu - Deda
Franc Sorina Laura - Vatava
Vasile Lupu Basaraba - Hodac
Lucia Precup - Gurghiu
Florentina Călugăr - Saschiz
Anca Ciotloș - Albești
Margareta Indreica - Adămuș

**BIBLIOTECA MUNICIPALĂ GEORGE
SBĂRCEA, TOPLIȚA, JUD. HARGHITA**

Lazăr Viorica Macrina - director
Țifrea Doina,
Pașcan Aurora,
Ujică Aurica

**CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CULTURĂ
TRADIȚIONALĂ ȘI EDUCAȚIE
ARTISTICĂ MUREȘ**

Vajda Andras - etnograf

**ASOCIAȚIA MOȘTENIRI MUREȘENE,
REGHIN**

Borzan Maria, cercetător științific - etnograf

MUZEUL MUNICIPAL MEDIAȘ, jud.SIBIU

Păucean Angela - etnograf

EDITURA ROMGHID

Pop Simion, director
Șandor Marius Sorin, redactor

COLABORATORI/ VOLUNTARI

Angela Săplăcan - MJM

Profesori Colaboratori

TOPLIȚA

Grădinița "Dumbrava minunată"

Prof. Stan Daniela
Dir. ed. Csatlós Anna
Șc. gen." Sf. ILIE"
Dir. prof. Csatlós -Blaa Mariana
Prof. Marc Margareta
Șc. gen." Dumitru Gafton", Gălăuțaș
Dir. prof. Mondics Mirela Alina
Prof. Cojocar Dragoș
Înv. Groza Ileana
Șc. gen." Andrei Șaguna", Toplița
Înv. Barabas Ileana
Dir. prof. Vodă Lică Adrian

DEDA

Șc. gen . Bistra Muresului
Înv. Pașcanu Mihaela Elena
Gr. Șc. "Vasile Netea", Deda
Prof. Moldovan Anca
Prof. Moldovan Maria
Prof. Ștetco Gavril
Șc. Gen. Pietris
Înv. Demian Liliana
Ed. Vlasa Maria

GURGHIU

Dir. Prof. Moldovan Ioan
Prof. Hărșan Anca
Institutor : Boar Maria
Înv. Antocea Tunde

Înv. Fărcaș Maria

CASVA

Prof. Matei Elena
Prof. Farcaș Maria

GLĂJĂRIE

Dir. prof. Aurora Benkö

SASCHIZ

Dir. prof. Socaciu Sofia
Prof. Ulici Mariana

HODAC

Prof. Gliga Maria -Rodica

TOACA

Prof. Szilagzi Emilia

ADĂMUȘ

Dir. prof. Boar Maria Adina
Înv. Moldovan Dinu
Prof. Tătar Melania
Înv. Cindea Mărioara
Prof. Indreica Emil-Vasile
Prof. Szentgyorgyi Diana Aurelia
Prof. Keszeg Ștefan Levente
Prof. Szekely Melinda
Prof. preot Ghira Adrian Vasile

VĂTAVA

Dir. Șular Ioana
Ed. Crăciun Tudorița
Înv. Crăciun Cristina Adela
Prof. Simionca Alexandra
Prof. Crișan Carmen
Înv. Vlasa Maria Todorica
Prof. Man Mariana Cosmina
Prof. Simionca Sorinel
Ed. Tamba Maria Helena
Înv. Diacu Ioan

ALBEȘTI, BOIU, ȚOPA

Dir. prof. Sorin Suciu
Prof. Ilie Alina
Prof. Adriana Durutya
Prof. Claudia Crișan
Prof. Bobei Rodica
Înv. Potinteu Valentina
Prof. Valentina Stroian
Ed. Oroszegi Judith

ADÁMUŞ

Andras Irma
 Bartoş Elena
 BoarMădălina
 Cindea Emilia
 Csiki Elena
 Csikos Alexandru
 Dragomir Maria
 Fuleki Rozalia
 Fuli Denisa
 Glogovetan Diana
 Ilea Dumitru
 Kiss Anna
 Komuves Alexandru
 Lupu Vasile
 Manta Mariana
 Medeşan Maria
 Părau Calin
 Popa Ioan
 Szentgyörgy Ana
 Vasiu Dorina
 Velţan Maria
 Vescan Adrian
 Vulea Elena
 Vulea Virginia

DÁMBÁU

Bocskai Teréz
 Markos Melinda
 Matyas Andor
 Mátyas Irén
 Miklos Anna
 Miklos Erika
 Miklos Orsolya-Beata
 Miklos Sándor
 Miklos-Szabo Éva
 Miklos-Szabo Izolda
 Szabo-Matei K Beata

CRĂIEŞTI

Bordi Rebeca
 Farkas Izabella M
 Székely Eniko
 Székely K. Anna Mária
 Tamás Andrée Timée
 Tătar Melania

ALBEŞTI

Barabaş Mircea
 Barzea Roxana
 Ciotloş Anca
 Câmpean Maria A
 Câmpean Alina
 Cioantă Ana Rodica
 Ciulei Ştefan şi Victoria
 Costea Paula Maria
 Diţă Ioana
 Doina Muntean
 Domnica Moldovan
 Isac Paula
 Koveci Margareta
 Moldovan Anca
 Moldovan Ilie
 Maioru Mihai şi Eusebia
 Maria Elena
 Muntean Doina
 Pavel Solomon
 Racu Valeria
 Rujoî Floarea
 Schmidt Martin
 Sighişorean Elena
 Solomon Andrei
 Solomon Lucia
 Solomon Codruţa
 Stoica Adrian
 Stroian
 Suplecean Paula
 Şuteu Maria
 Teodoreanu A Nicolae
 Toma Ana
 Tordai Calman
 Varga Marilena

BOIU

Chiş Alexandru
 Chiş Ioana
 Pop Anastasia
ȚOPA
 Aldea Elisaveta
 Aldea Lidia
 Boitoş Severica
 Marcu Silvia
 Sabău Traian
 Stoica Aurelia
 Şuteu Eusebia
 Şuteu Octavian

Stoica Elisaveta
 Tesculă Ana Maria
 Tesculă Rozalia

SASCHIZ

Baciu Raul Cristian
 Baciu Răzvan
 Făcălet Cornelia
 Berki Ionuţ
 Ganga Maria
 Blotor Paul
 Călugăr Zaharie
 Burje Adrian
 Burje Carmen Diana
 Leonhardt Ecaterina
 Fleşar Floarea
 Costea Ştefania
 Costea Floarea
 Dalmasso Maria Anca
 Cristea Elena
 Haller Ioan
 Haller Otilia
 Gaşa Adriana
 Şoaita Eugenia
 Rus Adrian
 Ciulei Sanda-Elena
 Ulici Mariana
 Schaaser Ecaterina

CLOAŞTERF

Neagu Silvia
 Medrea Eugen
MIHAI VITEAZU
 Mihăilă Cristina M
 Baboş Maria

HODAC

Fărcaş Rusandra G
 Farcaş Elena Adriana
 Farcaş Iulia
 Farcaş Niculina
 Feier Paula
 Frandeu Paula
 Horvat Elena
 Horvat Vasile Călin
 Iacob Dumitru
 Iacob Floarea
 Iacob Valentin
 Iacob Valentina

Lupu Maria
 Man Florea Dumitru
 Man Grigore Adelin
 Man Larisa Maria
 Man Radu Florin
 Man Raluca
 Matei Roxana Andreea
 Oltean Mălina
 Oltean Dorin Sebastian
 Pop Maria
 Secelean Cătălin A
 Secelean Maria
 Tomşa Roxana

TOACA

Butilca Carmen
 Feier Cătălin
 Farcaş Ana Miruna
 Farcaş Diana Carmen
 Farcaş Petruţa Diana
 Feier Andreea
 Feier Marius Mircea
 Feier Diana Maria
 Feier Larisa Paula
 Feier Raul
 Frandeu Florin
 Hârşan Mihaela
 Ilieş Dănuţ Vasile
 Man Denisa
 Moldovan Ramona
 Moldovan Sebastian
 Muntean Larisa
 Niculici Georgiana
 Oltean Dumitru
 Pop Mădălina
 Todoran Naomi

GURGHUI

Barabás Margareta
 Barabás Szidonia
 Blaga Andrei
 Blaga Ion
 Blaga Margareta
 Bloj Denisa
 Bloj Florin Andrei
 Bloj Rafila
 Boar Mioara
 Boaru Adriana Maria
 Boaru Ionel Călin

Boaru Maria Oana
Bogdan Ionela
Bogdan Maria
Cătărig Ana Maria
Cătărig Dumitru
Chiorean Maria
Chiorean Vasile D
Cioc Florian
Cioc Păunel Ionuț
Ciurba Rafila
Ciurba Simona Claudia
Costea Adina
Costea Dumitru
Cotta Andreea Cristina
Cotta Angela
Cotta Luminița
Cotta Nastasia
Cotta Paul
Dobrea Ana Maria
Dumbravă Adrian
Dumbravă Maria
Dumbravă S Diana M
Dumbravă Vasile
Făgărășan Doina
Fărcaș Andreea Maria
Fărcaș Floarea
Fărcaș Maria Rafila
Frandeș Susana
Frențiu Maria
Glîga Nastasăia
Glîga Paula Denisa
Hârșan Victoria-Ana
Iordache Cosmin
Iordache Diana
Keressyegi Izabella
Keressyegi Maria
Lăcătuș Maria
Lacko Peter
Laczko Alida
Laczko David
Malovi Crina Maria
Malovi Nastasia
Malovi Viorica
Man Nastasia
Maris Ioan
Maris Roxana Maria
Murar Maria
Murar Petruța

Nagy Tunde
Orban Nicolae
Racotă Răzvan Ionuț
Racotă Traian
Stan Florentina
Suciu Andrei Mihai
Suciu Andrei
Suciu Dorina Floarea
Șuteu Ioan
Șuteu Ioana Claudia
Szabo Ileana
Talpa Daniel
Talpa Mădălin
Tinca Adelina Maria
Tinca Maria
Truța Iuliana Gabriela
Truța Maria
Zecheș Floarea
Zoltan Alexandra M
Zoltan Mădălina
Zoltan Maria
Zoltan Rafila
Zoltan Ștefan

CAȘVA

Anka Denisa Maria
Boar Diana
Boari Liliana
Brassai Margit
Cioloca Lucia Maria
Cotta Paula Florina
Fleischer Aladar
Fleischer Balazs
Graur Florin
Harșan Ilie
Harșan Vasile
Iacob Angela
Lucaciu Maria
Nuțiu Carmen Patricia
Oltean Adelina
Palcău Vasile
Palcău Adriana
Palcău Ioan
Sâia Sandului
Serdean Laura Maria
Suciu Maria
Szász Mária
Szász Teréz

Todoran Alin

VĂTAVA

Aluaș Cioată Andreea
Aluaș Cioată Lenuța
Andrei Alexandru
Bendriș Doina
Bendriș Gabriel
Căcula Valentin Adrian
Cacula Valeria
Cioata Adrian Ionut
Cioata Aurel
Crăciun Cristina Adela
Crăciun Tudorita
Gabor Ioana
German Daniela Larisa
German Eugenia Maria
German Lucreția
German Monica L
German Simion
Gherman Crucița
Grebeneș Gabi
Grebeneș Gabor
Griga Letiția
Griga Lucreția
Groza Loredana
Kociș Aurelia
Netea Aurel
Sărac Ioana
Serețan Maria
Simionca Ioana Emilia
Simionca Ioana Teodora
Șular Aurelia
Șular Nicoleta Ioana
Șular Nitu Ioana L
Șular Nitu Teodora M
Todea Cristian

DUMBRAVA

Borșan Ioan
Gabor Codruța
Gabor Lorena Corina Gabor
Marinela-Ioana
Gabor Nechita Luminita
Gabor Oana
Gabor Mirela
Gabor Valerica
Gabor Viorica

Griga Elena
Griga Natalia Mădălina
Popovici Mărioara
Simionca Irina Gabriela
Straia Maria Diana
Straia Nastasia
Steopan Alexandra M
Steopan Iuliana
Tamba Ancuta
Tamba Alexandru
Vlasa Florin Pavel
Vlasa Pavel și Maria

HERȚA

Gherman Vasile
Șendrea Ion și Leontina
Todoran Șendrea Sorin

RÂPA DE JOS

Costinea Anisia
Covrig Aurelia (Lătu)
Covrig Ioana
Craciun A Simona
Crăciun A Maria
Crăciun Ion
Crăciun Ionela Maria
Crăciun Maria
Crăciun Maria Gabriela
Crăciun Nastasia
Craciun Paraschiva
Crăciun Simina Raluca
Crăciun Voichița
Fărcaș Maria
preot Franc Florin
Horga Victoria
Ioana Palagica
Lăcătuș Diana Ana M
Lăcătuș Maria
Onofrei Mădălin Mihai
Pantea Floarea
Petruț Luana Florina
Toma Iulia Maria
Toma Petru

TOPLIȚA

Barabaș Ileana
Bereanu Valeria
Ciobotă Ilie Vasile

Croitor Georgeta Victorița

Croitor Olimpia

Fodor Letiția

Korpos Alexandra

Korpos Nina

Lupu Gabriela-Viorica

Macarie Viorica

Marc Antoniu Cristian

Moldovan Silvia

Moldovan Andreea M

Muntean Ileana

Precup Maria

Rus Beatrice

Rus Ilie Cătălin

Rusu Nătălița

Rusu Valeriu

Sabău Camelia Andreea

Silivaș Gheorghe

Stan Alexandra Maria

Stan Andra

Stan Daniela

Stoian Ileana

Stoian Alexandru,

Stoian Sofronia

Stoica Raveca

Szász Eleonora

Szász Ileana-Adriana

Szocs Ioan-Marin

Szocs Andreea Ionela

Teugea Ana-Aurelia

Țifrea Gheorghe

Vodă Laura Elena

Vodă Lăcrămioara-M

Vodă Valentin

Zbanca Laura

GĂLĂUȚAȘ

Baciu Dragoș Ilie

Baciu Mădălina Bianca

Baciu Nicolae

Baciu Nicoleta-Mariana

Baciu Petrișor

Ciforac Andreea

Ciforac Mihaela

Dobrean Ioana

Groza Costina-Maria

Groza Ileana

Groza Ioana

Groza Mirela

Ilisan Doina Leontina

Ilisan Emil

Ilisan Maria

Marcu Valonia

Morar Aurelia Ioana

Morar Maria

Platon Cristina-Petronela

Platon Elisabeta

Platon Ioana

Stan Cosmina-Liana

Stan Gabriela

Tornea Adriana G.

Tornea Teodora A.

Tornea Măcinica

DEDA

Buta Laura

Buta Măcinica

Ciontea Ana Maria

Ștețco Gavril

PIETRIȘ

Bendriș Larisa

Bița Andrei Constantin

Cotta Alvina

Cotta Laura Nicoleta

Demian Adrian

Demian Cristina

Demian Varvara

Enache Bogdan

Filip Ioan

Fodor Mărioara

Franc Ioan

Franc Lucreția

Franc Mădălina Vasilica

Frenț Claudia Ioana

Frenț Diana

Frenț Gabriela

Frenț Lucu

Frenț Raluca-Nicoleta

Frenț Raul

Gliga Karina

Harpa Ciprian Ioan

Harpa Claudia

Harpa Ioan

Harpa Paul

Harpa Paulina

Mircea Artimon

Pușcaș Denisa Ioana

Pușcaș Voichița Maria

Sandu Adelina-Cosmina

Sorlea Alexandra L.

Sorlea Alexandru Claudiu

Sorlea Emilia

Sorlea Livia

Suciu Ioan

Suciu Mihai

Suciu Mihai Constantin

Suciu Constantin

Tornea Cătălin

Tornea Grigore

Vindereu Nastasia

Vlasa Adelina

Vlasa Bucur

Vlasa Ioana Maria

Vlasa Maria

Vlasa Nadia Anamaria

Vlasa Rafla

BISTRA MUREȘULUI

Borodi Grigore

Borodi Ioana Bianca

Cazan Maria

Cheia Savina Virginia

Cheia Valer Andrei

Cotoi Ciprian

Cotoi Sorin

Demian Aurelia

Demian Bianca A.

Demian Ioan

Florea Denisa

Florea Mihai

Ghidu Marius Andrei

Jîrcan Alexandru Alin

Jîrcan Maria

Mureșan Sorina

Pașcan Loredana A.

Pașcan Sabina Adriana

Suciu Mihail

FILEA

Cirilesc Ioan

Mârza Teodor

BATOȘ

Crișan Rozalia

BRÂNCOVENEȘTI

Bandilă Ioan Mărceanu

Mircea Ioan

DEDRAD

Suceavă Marin

DULCEA

Chirteș Petru

IDICEL PĂDURE

Moldovan Rafla

ONUCA

Dicu Mihai

REGHIN

Borzan Maria

Florin Bogdan

Frandăș Ilie Simion

Lăzurcă Liviu Andrei

Maloș Maria

Mariș Gheorghina

SÂNGEORGIU DE MUREȘ

Dali Csaba

Hegyi Ilka

Hegyi Istvan

Horga Ana

Kovács Irén

SÂNMIIHAIU DE PĂDURE

Bucin Maria Crisan

Bucin Roman

Bucin Zaharie

Crișan Cornel

Mare Teodor

Marinela Cirilescu

Moldovan Emil

Tropotei Ștefania

SÂNTANA DE MUREȘ

Mureșan Cristina

TÂRGU MUREȘ

Matei Vasile Valentin

Cuprins ~ Tartalom ~ Contents

Cuvânt înainte / 5 ~ Előszó / 6 ~ Foreword / 7

Argument / 8 ~ Érvéles / 12 ~ Argument / 16

Fotografia etnografică – martor și argument în analiza antropologică a imaginilor / 10 ~ A néprajzi témájú fényképek – tanúság és érvelési eszköz a képek antropológiai elemzésében / 14 ~ Ethnographic photography – witness and argument in the anthropological analysis of images / 18

Familia ~ Család ~ Family / 21

Copilăria și școala ~ Gyerekkor és az iskola ~ Childhood and Education / 39

Armata ~ Katonáság ~ The Army / 47

Ocupații ~ Foglalkozások ~ Occupations / 61

Obiceiuri ~ Szokások ~ Customs / 73

Port popular ~ Népviselet ~ Folk costume / 96

Viața socială ~ Társadalmi Élet ~ Social life / 99

Proiect cultural finanțat de "Administrația Fondului Cultural Național"

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ, SECȚIA DE ETNOGRAFIE ȘI ARTĂ POPULARĂ

TÂRGU-MUREȘ, jud. MUREȘ, Piața Trandafirilor nr. 11

tel: 0265.250169, 0365.440427 e-mail: muzeuetnomures@yahoo.com

www.fotoetnografica.muzeumures.ro

ISBN 978-606-543-523-0

<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeumures.ro>